

HANUŠOVSKÉ

1. číslo • ročník XVI • marec 2018

noviny

V tomto čísle

Miestne občianske poriadkové služby Hanušovce nad Topľou

Strana 6

Záhřada ako otvorený priestor pre ľudí s dobrým úmyslom

Rozhovor s PhDr. Štefanom Strakom, laureátom ocenenia Biela vrana 2017

Strana 10

Objavený ďalší hanušovský skvost – baroková monštrancia

Strana 20

Nezbúrajme si sušiareň

Strana 22

Milí čitatelia.

Hanušovské noviny budú v roku 2018 vychádzať kvartálne (marec, jún, september a december). Nadväzujeme na trend z lanského roku a k pravidelným rubrikám Krátke správy, Pýtame sa, Anketa, Školstvo, Kultúra, Spoločenská kronika, Šport či Každá chiška inakša variška, chceme pridať aj ďalšie rubriky, predovšetkým rozhovory so zaujímavými ľuďmi.

O roku 2018 sa v celospoločenskom meradle našej krajiny hovorí ako o roku rôznych významných štátnych a iných výročí. 1. januára sme už oslávili štvrtstoročnicu mladej Slovenskej republiky. V auguste to bude 50. výročie smutno slávnej okupácie Československa vojskami Varšavskej zmluvy. Tento rok je tiež rokom konca I. svetovej vojny, 100. výročia vzniku I. ČSR, ale aj 70. výročia februárových udalostí v roku 1948.

Koncová osmička sa však objavuje aj vo výročiach, ktoré sa dotýkajú iba Hanušoviec nad Topľou. Ako sa uvádza v tunajšej kronike, v roku 1858 bol v Hanušovciach zriadený poštový úrad. O 110 rokov neskôr – teda v roku 1968 – rada Okresného národného výboru vo Vranove na základe uznesenia č.50/1968 zo dňa 7. mája 1968 priznala Hanušovciam titul mesta a nasledujúci rok tak učinil aj Krajský národný výbor v Košiciach s platnosťou od 1. januára 1969. Na stránkach Hanušovských novín chceme preto v tomto a nasledujúcom roku prinášať aj zaujímavé články týkajúce sa Hanušoviec nad Topľou v širšom zábere. Pritom samozrejme budeme dbať aj na aktuálne informácie týkajúce sa nášho mesta a života jeho obyvateľov.

Aktuálne správy prinášame aj na webovej stránke mesta a facebookovej stránke Mesto Hanušovce nad Topľou. Kým v printových novinách kladieme dôraz na informovanosť čitateľov prostredníctvom písaných textov, vo WEBnovinách dokumentujeme podujatia a činnosti predovšetkým obrazom.

Veríme, že plánovaný redakčný zámer Hanušovských novín bude pre Vás zaujímavý aj naďalej a že si uchováme Vašu priazeň a podporu.

Mgr. Agáta Krupová
zodpovedná redaktorka HN

Veľká noc

*Žima končí, jar se hľadá,
svet se obľíka zaš do krásy.
Uš se blíža svjatki jari,
naj je slunko v každej tvári.
Naj je fšadzi pulno kriku,
vodi, tanca, šunkj, sirku.
Budzme verni starim zvikom,
pripijajme s poharikom.
Chlopi ženi poľtvajce,
i vislušku vipitajce.
Naj každi dom ščejscom žari,
naj su šumne svjatki jari.*

Krásnu Veľkú noc
všetkým čitateľom
Hanušovských novín
praje redakcia HN

Autorka textu: Marta Lehetová

Záver roka 2017

V mesiaci december sa roztrhlo vrece s rôznymi kultúrno-spoločenskými podujatiami. Dňa 5. decembra 2017 sa v Malom kaštieli uskutočnil Vianočný koncert žiakov základnej umeleckej školy. V nedeľu 10. decembra sa v tunajšom múzeu konalo 59. stretnutie pri svetielku „Od Lucie do Vianoc“ zamerané na šarišské vianočné zvykoslovie a nechýbalo ani rozprávanie o hanušovskom panstve rodiny Dessewffy. Punčovú Luciu s chutným punčom, hrami a rôznymi „art-craft“ aktivitami pre svojich žiakov usporiadala materská škola na sviatok sv. Lucie 13. decembra 2017. O deň neskôr v priestoroch Malého kaštiľa primátor mesta a riaditeľka MsKS privítali hanušovských jubilantov. S úchvatným hudobno-dramatickým predstavením Vianočná koleda na motívy poviedky Charlesa Dickensa v piatok 15. decembra v kultúrnom dome vystúpili žiaci ZUŠ. Bodku za kultúrnymi podujatiami v starom roku dal FS Vargovčan v KD v piatok 29. decembra 2017.

PF 2018

Hanušovčania privítali nový rok 2018 veľkým ohňostrojom. Hoci sa hudba niesla nočným éterom už od 22. hodiny, priestransť pod katolíckym kostolom a na náprotivnej strane popod bytové domy sa začalo naplňať až krátko pred polnocou. Desať minút pred 24.00 hod. sa obyvateľom Hanušoviec prihovoriť primátor mesta Štefan Straka. Stručne zhodnotil rok 2017 v našom meste a do nového roku poprial všetkým občanom osobné i pracovné úspe-

chy. A potom už prišiel na rad ohňostroj. Všetci nový rok vítali s radosťou, ktorú

vyjadrovali vo vzájomných novoročných blahoželanoch a objatiach.

Novoročná čierna kronika

Vo večerných hodinách Nového roka 2018 medzi obcami Bystré a Hermanovce nad Topľou došlo k tragickej dopravnej nehode, pri ktorej vyhasol život 17-ročnej M. F. z Hanušoviec nad Topľou. Táto správa veľmi otriasla všetkými Hanušovčanmi. Hlbokú sústrasť rodičom dievčiny a ostatným blízkym príbuzným 4. januára 2018 prišlo na poslednú rozlúčku do domu smútku vyjadriť mnoho mladých i ostatných ľudí z nášho mesta i okolia. K ďalšej tragédii došlo mimo územia Slovenska, keď 26-ročný Hanušovčan M.M. začiatkom januára zahynul v Karibiku.

KST Krokus

V sobotu 13. januára 2018 sa v Malom kaštieli konala výročná schôdza hanušovského Klubu slovenských turistov Krokus. Aktuálne má tento klub 126 členov a jeho členskú základňu tvoria 66 dospelých členov, traja študenti, pätnásť detí do 15 rokov, 27 dôchodcov plus 3 dôchodcovia nad 70 rokov a sedem ťažko zdravotne postihnutých členov. Najstarším členom je 76-ročný Mikuláš Krupa, bývalý učiteľ na tunajšej základnej škole. Klub je na území nášho mesta organizáciou, ktorá vo svojej činnosti pracuje v plnom nasadení už 30 rokov od svojho vzniku až doposiaľ, pričom jej činnosť neochabuje, ale naberá na obrátkach.

Na členskej schôdzi bol zvolený výbor na nové štvorročné obdobie 2018-2022,

kde za predsedu bol opätovne zvolený Ján Hreha. Ďalšími členmi výboru sú Daniel Vrlík (podpredseda), Miroslav Molitoris (pešia turistika), Ján Török (lyžiarska turistika) a Zuzana Velčková (turistika mládeže).

O mesiac neskôr – 17. februára 2018 – usporiadali turisti Primátor-sky výstup na Čiernu horu; bolo tu rekordných 200 účastníkov. Ako vidno aj z kalendára turistických podujatí publikovaných na s. 29 týchto novín, hanušovskí turisti naštartovali rok 30. výročia založenia svojho klubu na výbornú.

Oslavy oslobodenia

V piatok 19. januára 2018 sa konal pietny akt kladenia vencov k pomníku obetiam SNP a 2. svetovej vojny pri príležitosti 73. výročia oslobodenia nášho mesta. Zúčastnili sa ho predstavitelia mesta, mestskej organizácie Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov (SZPB), členovia hanušovských folklórnych súborov a občania nášho mesta. Na záver podujatia sa v Malom kaštieli zišli pozvaní hostia, kde predsedníčka ZO SZPB Mgr. Helena Lipčáková odovzdala preukazy novým členom. Vo svojej reči okrem iného poukázala na to, aké je aj pre súčasného človeka dôležité nezabúdať na vojnové hrôzy, ktoré prežili naši otcovia a dedovia, aby sa už nikdy nezopakovali. Generácia priamych účastníkov protifašistického odboja definitívne vymiera, no na ich miesto nastupujú ich potomkovia.

Chrípkové prázdniny

V čase od 22. do 26. januára 2018 boli na Spojenej škole v Hanušovciach nad Topľou vyhlásené chrípkové prázdniny, a to z dôvodu vysokej absencie žiakov. Ako informovala Mgr. Iveta Peterová, zástupkyňa riaditeľa školy, tri po sebe nasledujúce dni chýbalo na vyučovaní až 40 % žiakov z ich celkového počtu. Na Základnej škole v Hanušovciach nad Topľou došlo najprv v 6. týždni kalendárneho roku k zmenám vo vyučovaní.

V dňoch od 5. do 9. februára 2018 riaditeľstvo ZŠ (na základe usmernenia RÚVZ vo Vranove nad Topľou pri výskyte zvýšeného množstva respiračných ochorení detí školského veku) skrátilo všetky vyučovacie hodiny zo 45 minút na 40 minút. Okrem toho pristúpilo sa aj k rušeniu hromadných akcií žiakov a činnosti športových a turistických krúžkov. Keďže respiračné ochorenia žiakov školy neboli na ústupe, ale naopak na základe toho istého usmernenia RÚVZ vo Vranove nad Topľou a odporúčania detského lekára boli aj na základnej škole vyhlásené chrípkové prázdniny v dňoch od 14. do 21. februára 2018. Z dôvodu pretrvávajúceho výskytu respiračných chorôb na základnej škole v dňoch 22. a 23. februára 2018 pokračovalo na škole skrátené vyučovanie a nasledujúci týždeň (26.2. – 4.3.2018) mali všetky školopovinné deti jarne prázdniny. Žiaci na riadne vyučovanie znova nastúpili v pondelok 5. marca 2018.

O celkovom priebehu chrípkových prázdnin v Topľanskej doline okresu Vranov nad Topľou nás informovala Mgr. Ľubica Vargová, vedúca SŠÚ Hanušovce nad Topľou: „Na základe Metodického usmernenia č. 15/2005-R z 31. 10. 2005, ktorým sa vydáva Plán opatrení pre základné a stredné školy a školské zariadenia pre prípad pandémie chrípky v SR a po konzultácii a odporúčaní Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Vranov nad Topľou, bol prerušený výchovno-vzdelávací proces v nižšie uve-

1.2. – 6.2.2018 ZŠ Vyšný Žipov
1.2. – 9.2.2018 MŠ Vyšný Žipov
5.2. – 9.2.2018 ZŠ Skrabské
6.2. – 12.2.2018 ZŠ Skrabské
8.2. – 14.2.2018 ZŠ Soľ
8.2. – 14.2.2018 ZŠ Zámotov
14.2. – 21.2.2018 ZŠ Hanušovce nad Topľou
14.2. – 21.2.2018 ZŠ Pavlovce
16.2. – 21.2.2018 ZŠ Jastrabie
20.2. – 26.2.2018 ZŠ Remeniny
22.2. – 23.2.2018 ZŠ Soľ

dených základných a materských školách patriacich do pôsobnosti Spoločného školského úradu Hanušovce nad Topľou:
22.1. – 26.1.2018 ZŠ Rudlov
30.1. – 6.2.2018 ZŠ, MŠ Petrovce

Beseda s príslušníkmi policajného zboru

Konala sa 30. januára 2018 v priestoroch Spojenej školy v Hanušovciach nad Topľou. Policajti žiakom tejto školy vysvetlili, aké dôležité je dodržiavanie školskej dochádzky, aký postih hrozí rodičom pri vysokej absencii a apelovali na slušné správanie k učiteľom i ostatným

ľuďom na verejnosti. Dotkli sa aj problematiky šikania a trestného práva – priestupkov, trestnej činnosti a krádeží.

Svadobné truhlice

V utorok 6. februára 2018 sa v priestoroch Veľkého kaštieľa konalo podujatie Fašiangy v kaštieli spojené s vernisážou výstavy Svadobné truhlice. Podujatie pripravili Prešovský samosprávny kraj a Krajské múzeum v Prešove – Kaštieľ a archeopark Hanušovce nad Topľou v podvečerných hodinách. Vystavované

truhlice sú zo zbierok Krajského múzea v Prešove i múzea v Starej Ľubovni. Kurátorom výstavy je Ing. Samuel Bruss. Výstava potrvá do 28. marca 2018.

Valentínske podujatia

MsKS mesta Hanušovce nad Topľou a Základná umelecká škola v Hanušovciach nad Topľou usporiadali v predvečer sviatku sv. Valentína koncert, na ktorom sa žiaci tejto školy predviedli svojou hudobnou i speváckou zručnosťou. Výtvarný odbor prezentoval svoju šikovnosť zasa valentínskou výzdobou a výstavkou výtvarných prác. Sprievodným slovom na tému valentínsky sviatok a láska v rôznych podobách program vhodne dopĺňala riaditeľka MsKS Bc. Ľubica Tomková. O deň neskôr, priamo na sviatok sv. Valentína 14. februára 2018, sa v Malom kaštieli konalo podujatie Manželstvo ako umenie lásky a jeho hodnoty, ktoré pre manželské páry pripravili Evanjelická cirkev, a. v. Hanušovce nad Topľou a MsKS mesta Hanušovce nad Topľou.

Hanušovský literárny klub

Každý posledný štvrtok v mesiaci sa v priestoroch Malého kaštieľa stretávajú členo-

via hanušovského literárneho klubu Haliklub. Prvé tohtoročné posedenie bolo pri tvorbe Vincenta Šikulu zo 60. rokov 20. storočia (Povetrie a iné prózy) 25. januára 2018. Zároveň sa rozprávalo o pripravách a organizácii ďalšieho ročníka celoslovenskej literárnej autorskej súťaže Ihnátove Hanušovce, ktorá sa tohto roku nesie v znamení 100. výročia hanušovského rodáka Jána Ihnáta. O mesiac neskôr – 22. februára 2018 – sa haliklubistky Marta Lehetová, Daniela Peleščáková, Ľubica Tomková a Agáta Krupová prezentovali vlastnou literárnou tvorbou.

Pokračovanie na strane 5 ... ►

KALENDÁR KULTÚRNO-VÝCHOVNÝCH PODUJATÍ

Termín	Podujatie	Priestory	Organizátori
2. apríl	Veľkonočná oblievačka	Mesto	FS Vargovčan
5. apríl	O kvetinovej víle Poznávame knihy o prírode. Medzinárodný deň detskej knihy	Knižnica	Mestské kultúrne stredisko (ďalej iba MsKS), knižnica
10. apríl	Chráňme prírodu - besedy	Knižnica	MsKS, knižnica
16. apríl o 15:00 hod.	Z výtvarnej tvorby žiakov ZUŠ Vernisáž výstavy, ktorá potrvá do 17.6.2018	Galéria Malý kaštieľ	MsKS, ZUŠ
24. apríl	Okná do prírody - prednáškový cyklus	Veľký kaštieľ	Kaštieľ a archeopark HAnušovce nad Topľou (ďalej iba múzeum)
26. apríl o 17:00 hod.	O tvorbe Rudolfa Slobodu Klubové stretnutie HALIKLUB-u	Malý kaštieľ	HALIKLUB, MsKS
26. apríl o 18:00 hod.	Stretnutie mládeže z cyklu Večery vo veži Klub PARADISE	Malý kaštieľ Literárna klubovňa	Klub PARADISE, MsKS
28. apríl o 13:00 hod.	Otváranie brány archeoparku Archeofestival	Archeopark	Múzeum
30. apríl o 18:00 hod.	„Stavjame mája“	Pri Malom kaštieli	FS Vargovčan a všetky jeho tanečné zložky, MsKS
1. máj - 29. jún	Vystava Od Víťazného februára po Pražskú jar	Veľký kaštieľ	Múzeum
9. máj o 9:00 hod.	Pietny akt kladenia vencov Oslavy 73. výročia víťazstva nad fašizmom	Pamätník padlým	Mesto Hanušovce nad Topľou (ďalej iba mesto), MsKS, ZO SZPB
9. máj o 9:30 hod.	Beh mjr. Kukorelliho	Ulica SNP	ZŠ, Mesto a MsÚ Hanušovce nad Topľou
13. máj o 15:00 hod.	Srdce mamám Pri príležitosti Dňa matiek vystúpia žiaci hanušovských škôl a folklórne súbory	Kultúrna dom	MsKS
16. máj o 10:00 hod.	Živá kniha - živá kronika	Malý kaštieľ	Knižnica, ZO SZPB, ZŠ Remeniny, MsKS, múzeum
18. máj	Medzinárodný deň múzeí	Múzeum	Múzeum
19. máj - 29. jún	Historické hodiny - výstava	Veľký kaštieľ	Múzeum
19. máj o 17:00 hod.	Noc múzeí	Veľký kaštieľ	Múzeum
22. máj	Čítame z literatúry - netradične, podľa výberu poézie aj próza	V uliciach mesta	Knižnica, MsKS
29. máj	Čas v čase - z cyklu Okná do minulosti	Veľký kaštieľ	Múzeum
31. máj o 17:00 hod.	Murakamiho majstrovské poviedky Podujatie HALIKLUB-u pre verejnosť	Malý kaštieľ	HALIKLUB, MsKS, ZUŠ
31. máj o 18:00 hod.	Stretnutie mládeže z cyklu Večery vo veži Klub PARADISE	Malý kaštieľ	Klub PARADISE, MsKS
1. jún o 10:00 hod.	Zaspievaj si pieseň - detský januáles ku Dňu detí	Pred Malým kaštieľom	MsKS, FS Vargovčan a jeho zložky
7. jún	Živá kniha - živá kronika	Malý kaštieľ	Knižnica, MsKS ZO SZPB, múzeum
13. jún o 16:00 hod.	Malý koncert ZUŠ I. časti	Malý kaštieľ	ZUŠ, MsKS
15. jún o 18:00 hod.	Zborové slávnosti Zahraničné i domáce spevácke zbory	Rímskokatolícky kostol	OZVENA Vranov nad Topľou, MsKS
17. jún	Folklórny festival - stretnutie priateľov folklóru	Futbalové ihrisko, Malý kaštieľ	

Termín	Podujatie	Priestory	Organizátori
18. jún o 16:00 hod.	Veľký koncert ZUŠ II. časti Záverečný koncert s vyradením absolventov	Malý kaštieľ	ZUŠ, MsKS
18. jún	Výstava záverečných výtvarných prác ZUŠ	Malý kaštieľ	ZUŠ, MsKS
18. a 19. jún o 9:00 hod.	Pracovné porady riaditeľov ZŠ, ZUŠ a MŠ hanušovského školského obvodu	Malý kaštieľ	Školský úrad Hanušovce nad Topľou
26. jún	Les, tajomný svet rastlín a zvierat Z prednáškového cyklu Okná do prírody	Veľký kaštieľ	Múzeum
27. jún o 10:00 hod.	Ocenenie žiakov a učiteľov	Malý kaštieľ	Mesto a Školský úrad Hanušovce nad Topľou
28. jún o 17:00 hod.	Boh múch Klubové stretnutie o knihe Williama Goldinga	Malý kaštieľ	HALIKLUB, MsKS
28. jún o 18:00 hod.	Stretnutie mládeže z cyklu Večery vo veži Klub PARADISE	Malý kaštieľ	Klub PARADISE, MsKS

Klubové podujatia zastrešujú:

Klub PARADISE – Ing. Juliana Sochová a Bc. Ľubica Tomková
HALIKLUB – Mgr. Agáta Krupová
Večery vo veži – Bc. Ľubica Tomková

Spracovala riaditeľka MsKS mesta Hanušovce nad Topľou Bc. Ľubica Tomková

... pokračovanie zo strany 3 ►

Rozdávanie potravinovej pomoci

Charita Košice tohto roku opätovne vydávala potravinovú pomoc tým obyvateľom nášho mesta, ktorí poberajú dávku v hmotnej núdzi. Stalo sa tak v pondelok 26. februára 2018 na parkovisku pri bývalom Dome služieb.

Existencia pamiatky „sušiareň liečivých rastlín“ ohrozená

Zanedlho po Novom roku medzi obyvateľmi mesta Hanušovce nad Topľou v osobných diskusiách i diskusiách na sociálnych sieťach silno zarezonovala správa o vážnom ohrození existencie národnej kultúrnej pamiatky zapísanej v štátnom zozname pamiatok – sušiarne liečivých rastlín z prvej tretiny 20. storočia. Táma sa dostala aj do pozornosti viacerých slo-

venských médií. Na požiadanie primátor Štefan Straka k tomuto problému uviedol: „Je smutné, že sušiareň liečivých rastlín je od roku 1993 národnou kultúrnou pamiatkou, a mesto nemá v dostupnej evidencii o tejto pamiatke žiadne záznamy. Pri preberaní materiálov po predchádzajúcom primátorovi z roku 2011 nebola žiadna zmienka, ktorá by potvrdzovala existenciu sušiarne. Sušiareň liečivých rastlín bola postavená na pozemku, ktorý bol v súkromnom vlastníctve. V období 1930-1942 bol majiteľom sušiarne a pozemku Alexander Wolh, ktorý opustil našu republiku pre bezpečnosť svojej rodiny vo vojnovom období. Od tohto času sa vystriedalo mnoho majiteľov, ale vo vlastníctve mesta Hanušovce nad Topľou to nikdy nebolo. Preto sa k mestu k spomínanej sušiarne liečivých rastlín nikdy nevyjadrovalo, aj keď ja ako občan viem, že spomínaná sušiareň existovala a ešte aj existuje.“

Oficiálne stanovisko k problému vydal aj Krajský pamiatkový úrad v Prešove, ktorý publikujeme na s. 23

Informáciu o sušiarne v krátkosti doplníme už po uzávierke HN: V pondelok 5. marca 2018 zasadalo Mestské zastupiteľstvo v Hanušovciach nad Topľou. Okrem iného sa zaoberalo aj aktuálnym problémom zachovania sušiarne liečivých rastlín, a to možnosťou poskytnutia pozemku mesta, na ktorý by mohla byť sušiareň premiestnená. Komplexný proces zachovania sušiarne pre nasledujúce generácie na území nášho mesta sa po prerokovaní návrhu Varélie Mihaľovej z Bratislavy plánuje riešiť v spolupráci s Pamiatkovým úradom v Prešove.

Text: (aga)

Foto: (aga); Marek Pohlod, Ján Hreh, Spojená škola Hanušovce n.T.

Vľavo bývalý dom Alexandra Wohla zvaného Chemčo, pôvodného majiteľa sušiarne liečivých rastlín; vpravo v strede budova, ktorá vyrástla po jeho asanácii. V pozadí sa črtá sušiareň liečivých rastlín.

Mesto Hanušovce nad Topľou realizuje projekt Miestne občianske poriadkové služby Hanušovce nad Topľou

Mesto Hanušovce nad Topľou od januára 2018 začalo realizáciu projektu s názvom „Miestne občianske poriadkové služby Hanušovce nad Topľou“ kód ITMS2014+:312051J294 podporeného v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, v rámci prioritnej osi 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít. Konkrétnym cieľom tohto projektu je zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov. Celkové schválené výdavky projektu predstavujú sumu 126 006,75 €. Z toho nenávratný finančný príspevok je 95% vo výške 119 706,41 €. Projekt je spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom (85%) a štátnym rozpočtom (10%). Mesto sa na financovaní podieľa minimálne 5%-ami z vlastných zdrojov. Poskytovateľom nenávratného finančného príspevku zo štátneho rozpočtu je riadiaci orgán Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v zastúpení Ministerstvom vnútra SR. Hlavnou aktivitou projektu je podpora komplexného poskytovania miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“).

Projekt sa realizuje na území mesta Hanušovce nad Topľou a je zameraný na príslušníkov a obyvateľov MRK i zamestnancov štátnej správy a samosprávy pracujúcich s marginalizovanými rómskymi komunitami. Zahŕňa financovanie miezd členov miestnych občianskych poriadkových služieb, ich vybavenia a paušálnych výdavkov.

Mestovýberovým konaním obsadilo päť pracovných miest členov miestnej občianskej poriadkovej služby (ďalej len „MOPS“) vybraných priamo z radu osôb ohrozených sociálnym vylúčením, ktorí boli odborne zaškolení. Základnými úlohami MOPS sú: monitorovanie a zabezpečenie bezpečnosti detí na priechodoch na hlavných cestách počas ich príchodu a odchodu do školy; dohliadanie na ochranu verejného a súkromného majetku pred poškodzovaním a vandalizmom; upozorňovanie na protispoločenskú činnosť a protiprávne konanie páchatelia a následné oznámenie danej skutočnosti príslušnej inštitúcii; kontrolovanie pohybu a miest stretávania sa mládeže vo večerných hodinách; upozorňovanie na zákaz vypaľovania trávy, porastov a zakladania ohňa na miestach, ktoré na to nie sú určené; monitorovanie a nahlásenie prípadov nelegálnych skládok; monitorovanie a predchádzanie vzniku konfliktu v rámci MRK aj väčšinového obyvateľstva; byť účastný a nápomocný pri zabezpečovaní a organizácii kultúrnych a športových podujatí mesta; byť nápomocný hliadke Policajného zboru SR; dohliadanie nad poriadkom a bezpečnosťou v meste.

MOPS majú zriadené priestory v Obvodnom zdravotnom stredku na 2. poschodí (bývalé priestory MUDr. Vargovčika vedľa ADOS-u). Pracujú len v pracovné dni vo dvojiciach a striedajú sa v dvoch smenách s pol hodinovou prestávkou. Ranná smena je rozdelená v čase od 7:00 do 8:00 hod. a od 12:00 do 19:00

hod., poobedňajšia smena od 14:00 – 22:00 hod. V čase školských prázdnin sú iba v poobedňajšej smene. Hliadky pracujú počas mestských kultúrnych a športových akcií konaných len v pracovných dňoch. Výnimkou je konanie Hanušovského jarmoku.

MOPS spolupracujú so štátnymi policajnými zložkami, kamerovým systémom mesta, koordinátormi aktivačných prác, terénnymi sociálnymi pracovníkmi, pracovníkmi komunitného centra a sociálnym oddelením mesta. Jeden člen MOPS je ko-

ordinátor, ktorý riadi hliadky a rieši vzniknuté problémy, v prípade potreby zastupuje ostatných členov počas ich neprítomnosti.

MOPS sa aktívne podieľa na riešení problémov v rómskej komunite. Hlavným cieľom projektu bude zníženie páchania protispoločenských konaní, udržiavanie verejného poriadku a štandardnej kvality životného prostredia. Špecifickými

cieľmi projektu budú napríklad zlepšenie životnej situácie MRK, posilnenie primárnej a sekundárnej prevencie v oblasti páchania protispoločenskej a protiprávnej (nielen trestnej) činnosti, zníženie páchania sociálno-patologických javov, zvyšovanie úrovne ochrany verejného poriadku a bezpečnosti v meste Hanušovce nad Topľou a posilnenie miestneho aktivizmu v oblasti ochrany majetku, života a zdravia príslušníkov MRK. Prostredníctvom projektu sa má posilniť miestny aktivizmus, podporiť komunitný rozvoj, znížiť páchanie protispoločenských konaní, udržiavať verejný poriadok a štandardná kvalita životného prostredia v lokalitách, v ktorých žijú obyvatelia MRK. Aktivita projektu sa budú realizovať po dobu 36 mesiacov. Plánované ukončenie realizácie aktivít projektu je v mesiaci december 2020.

Prínosom projektu má byť taktiež eliminácia negatívnych javov v meste ako napríklad čierne skládky, neporiadok na verejných priestranstvách, narušanie nočného pokoja, vypaľovanie trávy, záškoláctvo a podobne. Realizácia projektu prispeje taktiež k zlepšeniu bezpečnosti na miestnych komunikáciách. Projekt má aktivizovať MRK pri riešení vlastných problémov a ich sociálnu inklúziu, teda začlenenie do majoritnej spoločnosti.

Telefonický kontakt na MOPS:

Koordinátor:	Jaroslav Mucha	0902 970 868
Hliadka č.1	Štefan Puľo a Rudolf Puľo	0910 970 020
Hliadka č.2	Peter Horvát a Marián Cibrik	0902 970 212

*Spracovala Silvia Mikitová,
referent účtovníctva, dotácií a eurofondov MsÚ
Foto: Jaroslav Mucha*

RIADITEĽA OO PZ HANUŠOVCE NAD TOPĽOU MJR. ING. JOZEFA ANDREKA

Aký je vývoj kriminality na území mesta Hanušovce nad Topľou v roku 2017?

Aký veľký je územný obvod činnosti OO PZ Hanušovce nad Topľou?

Obvodné oddelenie Policajného zboru Hanušovce nad Topľou je oddelením III. typu. V jeho územnom obvode sa nachádza jedno mesto a 20 obcí.

Bol v tomto obvode v roku 2017 nárast alebo pokles kriminality oproti predchádzajúcemu obdobiu?

V našom služobnom obvode bolo v roku 2017 štatisticky vykázaných 99 trestných skutkov, z ktorých bolo 80 objasnených. V porovnaní s rokom 2016, kedy napadlo 96 a objasnených bolo 75 trestných skutkov, došlo k nárastu o 3 trestné skutky. Na úseku priestupkového konania v služobnom obvode OO PZ Hanušovce nad Topľou napadlo 185 priestupkov, z ktorých bolo 154 objasnených. Pre porovnanie uvediem, že v roku 2016 napadlo 160 priestupkov, z ktorých bolo 124 objasnených. Znamená to, že v roku 2017 v tomto prípade došlo k nárastu o 25 priestupkov.

Vpravo v pozadí stará budova Zboru národnej bezpečnosti v Hanušovciach nad Topľou začiatkom 80. rokov 20. storočia.

V popredí mladí hanušovskí futbalisti, dnes zrelí päťdesiatníci (Pavol Moravec, Ondrej Lukáč, Jozef Šima, Ivan Matta, Juraj Čurlík, Ľubomír Čura).

Ku koľkým trestným skutkom došlo v samotných Hanušovciach nad Topľou?

Z vyššie uvedeného celkového počtu trestných skutkov napadlo na území mesta Hanušovce nad Topľou 30 trestných skutkov, z ktorých bolo 28 objasnených. Ak to vyjadríme percentuálne, v našom meste bol nápad trestných skutkov 30,3 % z celkového nápadu v služobnom obvode.

V akom pomere oproti celkovému stavu páchajú trestnú činnosť maloletí alebo mladiství?

Čo do skladby páchatel'ov trestnej činnosti 7 % boli páchatel'mi maloletí a mladiství, zvyšok – teda 93 % - bola tu trestná činnosť páchaná ostatnými osobami.

Aké druhy trestnej činnosti boli páchané?

V 7 prípadoch to boli trestné činy majetkovej povahy, štyri trestné činy násilnej povahy a 19 prípadov ostatnej trestnej činnosti. Z tej ostatnej trestnej činnosti to boli napr. prípady sexuálneho zneužívania v zmysle § 201 Trestného zákona a došlo k výraznému nárastu trestných činov ohrozenia pod vplyvom návykovej látky v zmysle § 289, ods.1 toho istého zákona.

Aká je v samotných Hanušovciach nad Topľou štruktúra priestupkov?

Z celkového počtu priestupkov v služobnom obvode na území mesta Hanušovce nad Topľou napadlo 83 priestupkov, z ktorých bolo 69 objasnených. V percentuálnom vyjadrení to činí 44,86 % z celého služobného obvodu. Ak sa pri tom pozeráme na skladbu páchatel'ov, v 9,5 %-ách boli priestupky páchané maloletými osobami, v 19 %-ách mladistvými osobami a v 71,5 %-ách ostatnými osobami.

V skladbe priestupkov boli v 31 prípadoch priestupky majetkovej povahy v zmysle § 50 Priestupkového zákona, napr. drobné krádeže v hanušovských obchodoch, ale vyskytli sa aj prípady krádeží smetných nádob. V 49 prípadoch boli priestupky proti občianskemu spolunažívaniu a verejnému poriadku v zmysle paragrafov 47-49 Priestupkového zákona,

ako susedské spory, spory v rodinách, či rušenie nočného klúdu. V 7 prípadoch to boli ostatné priestupky.

Čomu sa ešte policajti v Hanušovciach nad Topľou venujú?

Okrem vyhľadávania a dokumentácie trestných skutkov a priestupkov je náš výkon služby zameraný aj na bezpečnostné akcie represívneho a preventívneho charakteru. K takým patria dopravné bezpečnostné opatrenia, kde na jednej strane polícia pôsobí na cestách preventívne a zároveň pri zistení správnych deliktov vodičov sankcionuje. Zároveň vykonávame kontroly pohostinských zariadení na predchádzanie podávania alkoholu mladistvým osobám podľa zákona č. 219 z roku 1996 o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov. Preventívne aktivity sme vykonávali formou besied a prednášok na základných a materských školách; nechýbali ani preventívne dopravné akcie. Okrem toho sú na OO PZ Hanušovce nad Topľou od roku 2016 zriadené dve funkcie starších referentov pre prácu v komunitách. Znamená to, že títo referenti vykonávajú činnosť v oblasti právnej osvety a prevencie kriminality so zameraním na cieľové skupiny obyvateľstva. Nuž a samozrejme v spolupráci s Mestským úradom Hanušovce nad Topľou sme sa spolupodieľali aj na zabezpečovaní rôznych spoločenských a kultúrnych akcií, z ktorých každoročne k najväčším patrí Hanušovský jarmok.

Pripravila: (aga)

Oznam

Mesto – Mestský úrad v Hanušovciach nad Topľou, oddelenie daní a poplatkov, informuje občanov nášho mesta, že v súvislosti s uplatnením zákona č. 305/2013 Z.z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci (e-government) orgány verejnej správy majú povinnosť primerane vykonávať svoju činnosť elektronicky. V rámci Dátového centra obcí a miest prostredníctvom takzvaných IS DCOM eGov modulov mestá a obce časť svojej agendy, ako sú dane a poplatky, už riešia týmito modulmi. V súvislosti s týmito skutočnosťami mesto ako správca miestnych daní dáva do pozornosti daňovníkom a poplatníkom nášho mesta, že rozhodnutia na miestne dane t. j. na tuhý komunálny odpad, daň z nehnuteľnosti, daň za psa budú do domácnosti v tomto roku doručované v neskoršom termíne. Povinnosťou daňovníka je postupovať v zmysle rozhodnutia a zaplatiť daň v sume a v lehotách, ktoré budú určené v rozhodnutí. V prípade, že daňovník zistí akúkoľvek nezrovnalosť na rozhodnutí o vyrubení miestnych daní, môže to nahlásiť na oddelenie daní a poplatkov a nezrovnalosti budú opravené, pretože s týmto prechodom z pôvodného informačného systému na nový IS môžu nastať tieto skutočnosti. Ak daňovník príde zaplatiť platbu do pokladne mestského úradu, je potrebné so sebou doniesť aj rozhodnutie o vyrubení miestnych daní.

Edita Koščová, SOR, odd. daní a poplatkov MsÚ

IBV PASTOVNÍK

VÝSLEDOK ANKETY

V decembrovom vydaní Hanušovských novín sme publikovali anketu na zistenie záujmu občanov o IBV v lokalite Pastovník. Do ankety sa zapojili štyria respondenti. Na otázku, ktorú alternatívu by uprednostnili pri zvažovaní výstavby rodinného domu v predmetnej lokalite, sa všetci respondenti zhodli na alternatíve A so samostatne stojacimi rodinnými domami.

Na margo zákonných zmien k vývozu separovaného odpadu

V októbrovom čísle Hanušovských novín bolo v článku „Pýtame sa prednostu MsÚ ...“ na strane 8 uverejnená okrem iného aj informácia ohľadne štandardov na zber separovaných zložiek odpadu určených na jednotlivé roky v zmysle vyhlášky č.371/2015 Z.z. Spomínaná vyhláška sa však novelou č. 322/2017 Z.z. zo dňa 7.12.2017 v niektorých ustanoveniach zmenila. Zmeny sú účinné od 1.1.2018 a dotkli sa aj štandardov zberu separovaných zložiek odpadu. Štandardy už nehovoria o rastúcich množstvách na jednotlivé roky, ale stanovilo sa konkrétne množstvo na danú komoditu odpadu, ktoré bude platiť viac rokov, resp. do ďalšej zmeny.

Nové minimálne štandardy zberu na jedného obyvateľa v kalendárnom roku platné od roku 2018 sú:

- Papier 60 litrov/obyvateľ/rok
- Sklo 50 litrov/obyvateľ/rok
- Plast 240 litrov/obyvateľ/rok
- Kovy 10 litrov/obyvateľ/rok
- Viacvrstvé kombinované materiály

na báze lepenky (TETRAPAKY) 10 litrov/obyvateľ/rok

Oproti roku 2017 je to nárast pri plastoch o 100% (bolo 120 l), pri skle nárast o 67 % (bolo 30 l), papier a kovy sa nemenia a TETRAPAKY sú nová povinne separovaná komodita.

Minule sme tiež informovali, že pri plastoch sa plánuje v prípade rodinných domov zavedenie vrecového zberu. Toto sa stane skutočnosťou od 1.4.2018. Vrecia budeme distribuovať do každej domácnosti bývajúcej v rodinnom dome a následný zber vriec s vyseparovaným plastovým odpadom, kovmi a TETRAPAKMI sa bude v tomto prípade vykonávať 1-krát mesačne. Presný harmonogram včas zverejníme a taktiež pred každým zberom v dostatočnom predstihu budeme o tom informovať v mestskom rozhlase. V tejto súvislosti si cca 20 „žltých“ kontajnerov na plasty zberová spoločnosť zoberie späť a ostatné sa presunú k bytovým domom a vyvážať sa budú každé dva týždne.

Kontajnery na sklo a papier sa budú vyvážať 1-krát mesačne, ich počty sa nezmenia, ale je možné, že budú postavené v iných lokalitách, ako je to dnes.

Ing. Miroslav Benča, prednosta MsÚ

KALENDÁR ZBERU ODPADOV

Na webovej stránke mesta Hanušovce nad Topľou bola v mesiaci január zverejnená anketa s otázkou: Privítali by ste kalendár zberu odpadov, ktorý by ste mali možnosť importovať do svojich telefónov (zdieľaný Google kalendár)?

Na ponúknuté tri možnosti k 31. januáru 2018 odpovedalo 41 respondentov takto:

1. Áno, obdobný kalendár som už inštaloval 37% hlasov
2. Áno, ale nemám skúsenosti s takým kalendárom 54% hlasov
3. Nie 10% hlasov

Okrem toho sa uvažuje aj nad „informačným kalendárom“, v ktorom by okrem zberu odpadu boli zahrnuté aj iné aktivity, podujatia, resp. dôležité dátumy rôzneho charakteru. Kalendár by v takom prípade bol priebežne aktualizovaný.

A čo sa týka ankiety publikovaných v Hanušovských novinách i na webovej stránke mesta, veríme, že v budúcnosti sa budú občania do nich zapájať v hojnejšom počte. Veď ide o vyjadrenie názoru, ktorý usmerní rozhodovanie kompetentných k spokojnosti oboch strán.

Pripravila: (aga)

Kalendár vývozu separovaných zložiek odpadu z 1100 l kontajnerov v roku 2018

Plasty, kovy, TETRAPAKY (žltý kontajner) 1-krát za dva týždne;

Sklo (modrý kontajner) a papier (zelený kontajner) 1-krát mesačne.

Týždeň	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
Sklo				X				X						X
Papier				X				X						X
Plasty (nádoby)		X		X		X		X		X		X		X
Plasty (vrecia)				X				X		X				X
Týždeň	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.
Sklo				X				X				X		
Papier				X				X				X		
Plasty (nádoby)		X		X		X		X		X		X		X
Plasty (vrecia)				X				X				X		
Týždeň	39.	40.	41.	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.
Sklo		X						X				X		
Papier		X						X				X		
Plasty (nádoby)		X		X		X		X		X		X		X
Plasty (vrecia)		X						X				X		

Separovaný odpad

Papier – MODRÉ kontajnery; Určené pre odpady z obalov z papiera a lepenky a odpady z určených neobalových výrobkov z papiera a lepenky.

Patrí napríklad: noviny, časopisy, reklamné letáky, papierová lepenka, zošity, papierové vrecká, kartóny, obálky, plagáty, papier – krepový, baliaci, kancelárky, katalógy ...

Nezbiera sa: viacvrstvé obaly (tzv. tetrapaky), znečistený papier – povoskovaný, mokrý, mastný, na pečenie, plienky, alobal, lepiaca páska, kovové alebo plastové súčasti papierových výrobkov, tapety, fólie, celofán, obaly z masla, jogurtov, škatuľové obaly, obaly od vajec ...

Sklo – ZELENÉ kontajnery; Určené pre odpady z obalov zo skla a odpady z určených neobalových výrobkov zo skla.

Patrí napríklad: neznečistené sklenené fľaše z nápojov, sklenené obaly, poháre, črepy, tabuľové sklo bez drôtenej výplne.

Nezbiera sa: znečistené sklo, sklo s prísadami, plexisklo, autosklá, porcelán, bezpečnostné a technické sklo, žiarovky a žiarivky ...

Plasty – ŽLTÉ kontajnery; Určené pre odpady z obalov z plastov a odpady z určených neobalových výrobkov z plastov. V prípade Hanušoviec nad Topľou aj tetrapaky a kovové obaly.

Patrí napríklad: plastové fľaše z nápojov, drogerie a kozmetiky (PET, HDPE, PP), fólie číre a farebné (PE-LDPE, HDPE), igelitové tašky a vrecká, čisté opláchnuté plastové obaly z potravín „tégliky“.

Nezbiera sa: znečistené fľaše a obaly – škodlivinami, chemikáliami, olejmi a ropnými látkami, polystyrén (PS, EPS), guma, molitan.

„Vysadiť záhradu znamená veriť v budúcnosť.“

Audrey Hepburn

Záhrada ako otvorený priestor pre ľudí s dobrým úmyslom

Rozhovor s PhDr. Štefanom Strakom, laureátom ocenenia Biela vrana 2017

Biela vrana je ocenením spoločensky prínosného a odvážneho občianskeho činu. Udeľuje sa ľuďom, ktorí preukázali občiansku odvalu, potlačili osobné záujmy v mene verejného prínosu a mohli pri tom podstúpiť rôzne príkoria, či zažiť odsúdenie. Laureátov 10. ročníka vybrala Rada Bielej vrany, ktorej členmi boli: historik Ivan Kamenec, bývalý sudca Ústavného súdu a Európskeho súdneho dvora Ján Klučka, novinár Tomáš Němeček, kazateľ Cirkvi Bratskej Daniel Pastirčák a predsedníčka Ligy za ľudské práva Zuzana Številová. V Rade majú zastúpenie aj Aliancia Fair-play a VIA IURIS. V minulosti toto ocenenie už okrem iných získali rímskokatolícky kňaz Anton Srholec, známy fotograf a reportér Andrej Báni či ružomerský dôchodca Ján Benčík, ktorý už niekoľko rokov monitoruje a rozkrýva správanie slovenských neonacistov, extrémistov, konšpirátorov a žoldnierov bojujúcich na Ukrajine.

Čím sa teda zaoberá náš rodák, že si ho všimla Rada Bielej vrany? Ako sa uvádza na stránke www.bielavrana.sk, Štefan Straka už desať rokov učí Rómov ekologickému farmárčeniu. Snaží sa pozitívne ukázať, ako si môžu ľudia, ktorí trpia chudobou a podvýchivou, zabezpečiť kvalitné potraviny či palivo. Podporuje tak pracovné návyky a pokúša sa predchádzať konfliktom. Ocenený bol za vytrvalú oddanosť tomuto netradičnému inovatívnemu prístupu, ktorým spoločnosti ukazuje možné pozitívne riešenia, prispieva k lepšiemu spolužitiu a zníženiu napätia medzi etnikami. Rozhovor s ním sa však stal priestorom na hlbší pohľad do zákulisia jeho pracovného i osobného života.

Štefan Straka sa narodil v roku 1979 vo Vranove nad Topľou. Detstvo a mladosť prežil v Hanušovciach nad Topľou a na Grodzine. Po štúdiu psychológie na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity a ukončení zahraničných štáží sa usadil v Hanušovciach nad Topľou. Ako človek, ktorého lákalo cestovať po svete a nadobudnúť odborné skúsenosti vo svojej profesii, pracoval v Rakúsku i Nemecku v zariadeniach sociálnych služieb s ľuďmi s rôznymi zdravotnými obmedzeniami a seniormi. Okrem toho študoval na pražskej akadémii umenia. Spoznal, že niekedy sa dá urobiť viac, keď človek má možnosť umelecky tvoriť v rámci divadla, spevu, či maľovania. No univerzálne miesto na všestranný rozvoj človeka objavil v záhrade. Zdôrazňuje, že ľuďom je vždy viac na úžitok menej tabletiiek a viac tvorivej činnosti. V roku 2006, po návrate na Slovensko, založil občianske združenie (ďalej iba OZ) Svatobor.

Prečo názov Svatobor?

Naši predkovia chápali priestor v prírode – dubové či lipové háje – ako miesto pre tých, ktorí potrebujú pomoc a útočisko. Slovania takýto háj nazývali Svatobor. Presne o to som sa snažil v našej prvej chránenej dielni v obci Rudlov. Chcel som tam vytvoriť v záhrade pri krásnom háji útočisko pre ľudí trpiacich rôznymi ťažkými chorobami alebo v poúrazo-

vých stavoch, aby sa tam cítili bezpečne a zároveň si niečo cez chránenú dielňu privyrobili. Tiež aby mali spoločenský život, lebo mnohí z nich boli doma sami a pritom chceli byť aj užitocní. Ako príklad môžem uviesť dnes už nebohého Jána Gdovinu z Bystrého, ktorý vyrábala metly z brezového prútia. Napriek rôznym zdravotným ťažkostiam obstál v živote so cťou a jeho metly išli na dračku.

V zahraničí ste si uvedomili, že je jedno o akú zručnosť ide, dôležitá je koordinovaná práca rúk aj mysle. Čo bolo podnetom, aby ste zriadili chránenú dielňu?

Hoci ma poniektorí varovali, že nemajú dobrú skúsenosť s konceptom chránenej dielne, napriek tomu som oslovil ľudí na úrade práce, že chceme raziť koncept chránenej dielne v podobe záhradného pracoviska. Výsledkom našich rozhovorov bolo rozhodnutie, že môžeme prevádzkovať ekocentrum, kde budeme poskytovať vzdelávacie a poradenské služby pre deti, mládež a dospelých, pričom tí, ktorí sú zamestnanci chránenej dielne, budú v pozícii lektorov vedúcich záhradníckej práce. Nechceli sme totiž v Rudlove či na Grodzine vytvárať izolované ostrovčeky, ale chceli sme svety ľudí prepájať. Je dôležité, aby praktické zručnosti boli odovzdané nastupujúcej generácii.

Hovoríte „my“. Je to OZ Svatobor?

Áno. Ja, moji priatelia a rodina. Celkovo tu dlhodobo funguje 11-12 ľudí. Z toho asi polovica je tam zamestnaná, ostatní pracujú ako dobrovoľníci.

Využívate prácu v záhrade

aj na liečebné účely?

Toto bola prvá veľká dlhodobá téma. Dlhodobu u nás pracujú ľudia, ktorí majú napr. depresívne stavy alebo schizofréniu. Človek vo svojom živote potrebuje byť zrakom nielen upretý k hviezdám, k svojim ideálom, ale potrebuje byť aj v spojení so zemou, zakorenený v nej. Ak sa tak stane, pôda funguje ako špongia na ťažké emócie, depresie.

Takže v tomto smere pôsobíte v OZ nielen ako manažér, ale aj ako profesionálny psychológ?

S ľuďmi sa treba aj rozprávať, treba vedieť, čo prežívajú, takže čiastočne tu pracujem ako psychológ.

Poznatky z práce psychológa posúvate nejakým spôsobom aj ďalej?

Nedávno sme vydali brožúru pod Rozhýbme Slovensko, ktorá je spätnou väzbou z terénu smerom ku kompetentným. Je to reflexia asi 20 ľudí, ktorí pôsobia na poli sociálnych služieb a pokúšajú sa upozorňovať na to, že v našej spoločnosti existujú bariéry. Kvôli týmto bariéram sa spoločensko-užitočným projektom nedarí tak, ako rôznym digitálnym start up-om. No spoločnosť potrebuje byť vyvážená;

potrebuje nielen úspešných ľudí v digitálnej sfére, aj ľudí pôsobiacich v službách pre seniorov, pre matky s deťmi a podobne. Táto knižka by mala poslúžiť napríklad ministerstvám lepšie nastaviť a využívať európske fondy, aby vo financovaní projektov boli zahrnuté zálohové platby, nižšie spolufinancovanie, menej administratívy.

Aká je podpora sociálnych aktivít zo strany štátu?

Poľnohospodárstvo a oblasť sociálnych služieb sú na Slovensku slabšie podporované. Keby tomu bolo inak, nemali by sme tisíce slovenských žien v Rakúsku a v iných západoeurópskych krajinách. V zahraničí sa už teraz veľa hovorí o tom, že v súvislosti so starnutím populácie sa má rozvíjať strieborná ekonomika. Znamená to,

že pre ľudí vo vyššom veku je potrebné zabezpečiť tovary a služby, aby sa cítili dobre aj v starobe. Teda aj na Slovensku treba pre dôchodcov vytvoriť dobré podmienky.

Máte podchytených aj hanušovských Rómov, resp. iné komunity hanušovských občanov?

Nám sa dobre pracuje na vidieku, kde sú pozemky a iné priestory. To, že v Hanušovciach nie sme až tak činní, je podmienené najmä tým, že hanušovská komunita žije prevažne v bytovkách. No aj tu máme rodiny, s ktorými spolupracujeme, radíme im a pomáhame.

V čom vidíte prínos svojej práce?

Keď chudobných Rómov, ktorí majú vlastné záhradky, naučíme pestovaniu plodín, prestávajú kradnúť. Práve týmto sme

si vo viacerých obciach získali pozitívnu odozvu. Záhrada sa v tej-ktorej obci stala cestou k zlepšovaniu vzájomných vzťahov. V tomto smere máme dobrú skúsenosť zo spolupráce s viacerými kňazmi, ktorí majú tiež účasť na vnútornej premene ľudí, s ktorými pracujeme; učia ich totiž chápať pôdu ako Boží dar.

Zaujala ma myšlienka, že Rómovia sa cítia dobre len skupinovo, nie osamotene, ale ak sa starajú o polička, tieto musia byť oplotené. Chcú teda žiť v skupine, ale pestovať ohradení plotom?

To je tak: Napríklad v Prešove na Tehelnej žije vyše tisíc Rómov. Všetci tu zodpovedajú za všetko, teda nikto nezodpovedá za nič. Preto je veľmi dôležité, aby ľudia v osade mali pocit, že „ja individuálne zodpovedám za priestor 5 x 5 metrov, mám to oplotené, ohradené“. Aj samotný pojem „záhrada“ hovorí, že je to niečo „zahradené“. Čiže my sa snažíme vytvoriť v tých ľuďoch konkrétny vnem: Tu je niečo, za čo zodpovedám, o čo sa starám.

Vtedy je veľká šanca, že ten človek sa do toho vloží a bude sa o to starať dobre.

Ako získavate financie na svoju činnosť?

Existujú štyri zdroje. Prvý je štátny rozpočet, eurofondy pre chránenú dielňu, o ktorých sme hovorili. Druhým zdrojom sú granty z nadácií, kde na svoje projekty kladnú odozvu nachádzam hlavne v zahraničí. Podporuje nás francúzske ministerstvo zahraničných vecí, mali sme podporu cez nórske

finančný mechanizmus i viaceré medzinárodné organizácie, ktoré chcú, aby sa ekologická téma v naša do krajiny a vytvárala spoločenský prospech. Tretím

zdrojom sú príjmy z predaja zeleniny a ovocia. Nie sú to vysoké príjmy, ale tiež majú svoju hodnotu pre fungovanie OZ. Posledným zdrojom sú dary moje, priateľov a rodiny. Čo sa týka mňa osobne, som zamestnaný v Implementačnej agentúre Ministerstva prá-

ce, sociálnych vecí a rodiny SR. Z príjmu z tohto zamestnania živím rodinu a v OZ fungujem de facto ako dobrovoľník.

Ako realizuje OZ predaj svojich výrobkov?

Rôzne. Keď niekto o nás vie, tak príde na Grodzin. Spolu pracujeme však aj s firmami tzv. debničkárov. Sú to väčšinou mladí ľudia z Prešova a Košíc, ktorí majú sieť miestnych pestovateľov a chovateľov, od ktorých zozbierajú rastlinné alebo živočíšne produkty, vyskladajú košíky či debničky a potom ich rozvážajú ľuďom na základe objednávky. Ľudia postupne objavujú čaro miestnej produkcie a hlavne to, že nie vždy má byť rozhodujúca cena, ale kvalita. No nie je to jednoduché, lebo na východe kúpyschopnosť obyvateľstva ešte nie je taká, ako povedzme v Bratislave. Každá práca, kde sú zapojení ľudia, a nie stroje, je pomerne nákladná. V budúcnosti chceme robiť niečo na spôsob toho, čo sa robí vo Švajčiarsku a na Slovensku to začína raziť nový župan Banskobystrického kraja Lunter, a to vytvárať tzv. „lokálne pulty“. To znamená, že každá reštaurácia, penzión, centrum pre turistov a podobne by mal pult, kde budú napr. syry, med, kváskový špaldový chlieb a iné produkty, kde každý z miestnych obyvateľov, ale aj turistov konkrétny lokálny produkt nájde. Na Slovensku nie je ani tak problém s tým, či sú tu ľudia schopní dopestovať a dochovať niečo dobré, kvalitné, oveľa väčší problém majú malí farmári s distribúciou a predajom.

Čo všetko pestujete?

Zameriavame sa najmä na plovú zeleninu, ako sú tekvice Hokkaido, témou posledných rokov je pestovanie strukovín a čomu sa veľmi dobre darí na grodzinskej pôde, je koreňová zelenina; je tu dobrá hlinito-piesočnatá zem.

Kde všade OZ Svatobor pôsobí?

Je to 32 obcí v rámci Prešovského kraja.

Čo je na OZ Svatobor také jedinečné, že púta pozornosť v Bratislave i v zahraničí?

To, čo vzbudilo mediálny záujem v Bratislave a inde, je práve to, že z bývalých kočovníkov Rómov sa niekde stávajú farmári. Máme skúsenosti s komunitami napríklad v Čičave, kde Róm kúpi pozemok za 10-15 tisíc eur a má víziu vybudovať rodinnú farmu, chovať kozy, pestovať zeleninu. Syna pošle do školy do Čaklova, aby tam študoval a potom možno išiel na vysokú školu. Chcem tým hlavne povedať, že na východe Slovenska z mojej generácie odišlo veľa ľudí do zahraničia a v mnohých obciach ostali prevažne len seniori a Rómovia. Otázka znie, kto sa bude starať o tú krajinu? Spoločnosť potrebuje lekárov, právnikov, učiteľov, umelcov a inak zdatných ľudí, ale potrebuje aj záhradníkov. Preto chceme aspoň časť mladej generácie povzbudiť a ukázať im, že je to krásna práca, aj keď nie až tak dobre platená. Ak som teda vyššie hovoril o záhrade pre ľudí so zdravotnými ťažkosťami, druhou veľkou témou je záhrada ako priestor pre sociálnu inklúziu ľudí z rómskych komún.

Aj trestancov?

Áno, v minulosti sme spolupracovali aj so súdom vo Vranove a občas k nám prichádzali delikventi odpracovať si trest v rámci verejnoprospešných prác. Vo Vranove sme spolupracovali aj s Charitným domom pre mládež, kde sú mladí ľudia po odchode z detského domova. Niektorí z nich si vyskúšali prácu aj v našej v záhrade, zapáčilo sa im to a začuli sa.

V čom vidíte pozitíva a negatíva svojej činnosti?

Zľava: Pavol Szalai, Zuzana Hlávková, Erik Baláž, Štefan Straka

Robiť na tomto poli je dobrodružstvo, lebo čo človek, to iný príbeh. Azda najväčším pozitívom je, že v našom živote sme urobili niečo užitočné pre ľudí a pre krajinu. Keď sa snáď raz dožijem šesťdesiatky, sedemdesiatky a poobzriem sa na svoj život, chcem vidieť, že niečo dobré po mne ostalo.

Čo pre vás znamená ocenenie Biela vrana?

Bolo to milé prekvapenie, najmä ak si uvedomím, že v minulosti takto ocenili bývalú slovenskú ombudsmanku Janu Dubovcovú i kňaza Antona Srhoľca. Je to pocta. Ale chcem povedať, že toto nie je ocenenie iba pre mňa, ale je to ocenenie pre všetkých tých, s ktorými spolupracujem nielen v združení, ale sú to aj desiatky dobrovoľníkov po obciach či donori, ktorí nám pomáhajú finančne.

V charakteristike ocenenia Biela vrana sa okrem iného hovorí, že sa udeľuje ľuďom, ktorí preukázali občiansku odvahu a mohli pri tom podstúpiť rôzne príkoria, či odsúdenie. Zažili ste osobne nejaké príkorie alebo odsúdenie zo strany majority za to, že sa venujete práci s Rómami?

Stáva sa to. Či už ja alebo moji spolupracovníci niekedy kvôli tomu pocítíme isté odsúdenie. Ale na druhej strane chcem povedať, že žijeme v spoloč-

nosti, kde väčšina obyvateľstva sa hlási ku kresťanstvu; mali by sme teda milovať našich bližných či sú to Maďari, Rusíni, či Rómovia. Vždy sa treba pozerať na konkrétno človeka. Ja tiež nemám len dobré skúsenosti v rómskych osadách a tiež vidím, že je veľa toho, čo treba meniť. Ale za svojho života som stretol aj mnoho takých Rómov, ktorí majú chuť na sebe pracovať, ktorí chodia do zamestnania, nešpekulujú a robia za minimálnu mzdu, učia sa, pripravujú sa a chodia do školy a zodpovedne sa starajú síce o skromný, ale slušný, uprataný príbytok. Do projektu sme išli s myšlienkou, že chceme dať príležitosť ľuďom, ktorým to bude na osoh. A či to bude človek so zdravotným hendikepom, či to bude Róm alebo hociktoré dieťa zo základnej školy, ktoré sa chce naučiť pestovať zeleninu, všetkým takým chceme povedať: Dvere k nám máte otvorené! Žiaľ, sú aj také rómske komunity, kde je situácia náročná, kde chodia kradnúť drevo do lesa, kde mizne ovocie zo záhrad – tam sa tie vzťahy naprávajú ťažko. Ale pravda je aj taká, že u niektorých ľudí z majority by bolo skvelé, ak by sa niektoré veci zmenili. Napríklad sú to postoje spojené s nezáujmom o tých, ktorí žijú v biede a hlade.

Na čo kladiete najväčší dôraz

vo svojom projekte?

Chceme zdôrazniť, že záhrada je otvorený priestor pre všetkých, ktorí tam prichádzajú s dobrým úmyslom. My sa nepozierame na to, kto je členom akého etnika alebo cirkvi. V našich myšlienkach ani nestaviame dopredu ploty, že ty si Róm, tak počkaj, neukradneš nám niečo? Samozrejme, k spolupráci nepristupujeme živelne, nejakým hurá systémom, ale vždy sa pokúšame v obci nájsť starostu, kňaza, sociálneho pracovníka a s ich pomocou vyberáme rodiny pre spoluprácu.

Teda záhrada je liekom na všetko?

Záhrada ponúka zmysluplné príležitosti ohľadne rôznych tém - záhrada ako liečebný priestor pre ľudí so zdravotnými ťažkosťami, záhrada ako miesto sociálnej inklúzie Rómov, záhrada ako priestor pre produkciu zdravých potravín. Ale čo je témou posledných rokov a myslím, že to bude kľúčové aj do budúcnosti, to je záhrada ako miesto pre zdravý osobný rast a vzdelávanie. Čoraz viac sa snažíme s učiteľmi hlavne zo základných, ale aj zo stredných škôl približovať deťom a mládeži praktické činnosti a zručnosti. Žijeme v digitálnej dobe. Japonci, Južní Kórejčania, Rakúšania, Nemci mali internet, mobily a tablety omnoho skôr ako my a už majú jeden zásadný problém. Ľudia strácajú viaceré schopnosti. V Rakúsku a Nemecku bijú na poplach, pretože deti prichádzajú do škôl a majú značne poškodenú pamäť. Nedokážu si zapamätať jednoduchý veršik z básničky, lebo už v predškolskom veku si zvykli, že je tu Google. V USA bijú na poplach, pretože zistili, že mnohí ľudia, ktorí 15-20 rokov používajú len klávesnicu, stratili schopnosť písať. Lenže človek potrebuje rozvíjať jemnú motoriku, lebo si ňou stimuluje a udržiava dostatočne

svieži a bdely mozog. Japonci zasa majú ďalší obrovský problém: asi milión mladých ľudí si v chorobnej miere zvyklo na to, že všetko sa dá vybaviť cez internet. Mnohí z tých ľudí majú diagnózu označovanú ako hikikomori. To znamená, že mladý človek žije roky iba v izbe, von nevychádza, lebo kuriér mu donesie všetko – pizzu, oblečenie ... Tým, že žijú odlúčení od ostatného sveta, dospelí 20-30 roční ľudia, keď vyjdú na ulicu, nevedia, ako majú iného osloviť, pozdraviť, nedokážu nadviazať známosť... Sú to ľudia spoločensky izolovaní, ponorení do virtuálneho sveta internetu a kadejakých hier, a tak nedokážu ani poriadne pracovať, ani normálne fungovať v spoločenských vzťahoch. To, čo popisujem o situácii v Japonsku, nie je obrazom zo sci-fi filmu Matrix, to už je skutočnosť.

Za inovatívny prístup k človeku a jeho činnostiam ste získali aj ďalšie ocenenia.

V roku 2015 v Paríži v rámci konferencie UNESCO získalo OZ Svatobor – popri ešte jednej organizácii z Ázie – Konfuciovu cenu za rozvoj gramotnosti v rámci Európy. Ocenili náš koncept, že gramotnosť nie je len schopnosť písania, čítania a počítania, finančná, mediálna či digitálna gramotnosť. Človek je gramotný aj vtedy, ak si zachováva praktické manuálne zručnosti a je jedno či pre prácu s pôdou, látkou, drevom, či s nejakým iným materiálom. Toto je to štvrté, čo vnímame v projekte ako dôležité, že záhrada slúži na výchovu a vzdelávanie tak, aby ľudia, ktorí tam prídu, si zachovali zručnosti dôležité pre ich život. Ja tiež používam mobil, notebook, tlačiareň a inú techniku, ale je dôležité nájsť rovnováhu medzi tým, čo zverujeme ako prácu strojom a čo si my, ľudia, ponecháme. A ak sa stále vraciam k záhrade, tak v tej

práci je istá dávka optimizmu. Americká herečka Audrey Hepburn povedala jednu krásnu myšlienku, ktorá je motto celého nášho projektu: Vysadiť záhradu znamená veriť v budúcnosť. Poviem to aj tak: Naši dedovia a pradedovia, ktorí na Grodzine sadili vlašské orechy, ich nesadili pre seba. To my, ich vnuci, žneme úrodu. Nemysleli spôsobom, že musia zabezpečiť niečo len pre seba a po nich môže prísť potopa. Mysleli tak, že „vysadím strom, aby prinášal plody mnoho a mnoho rokov, aj keď ja už tu nebudem“.

Okrem toho som vyhral jednu súťaž, kde ocenenie udeľuje medzinárodná organizácia Ashoka. Vyberajú ľudí, ktorí pôsobia v oblasti sociálnych inovácií. Podstúpil som prísne výberové konanie.

Viackolové pohovory boli na Slovensku, v Rakúsku i v tureckom Istanbule. Zaujalo ich, že náš projekt si nenecháme len v jednej lokalite, ale sme už úspešní aj v rámci kraja a máme zámer naše aktivity šíriť ďalej, možno až na celosvetnú úroveň.

Čítala som, že ste vegetarián – od prírody alebo je to osobná filozofia?

Mäso mi naozaj veľmi nechutí. Príklon k vegetariánstvu bol v mladosti podmienený snahou podporiť vlastnú imunitu. Bolo to ešte v časoch, keď som za dorastencov hral futbal v Tatrane Prešov. Aj toto je jeden z dôvodov, prečo sa venujem záhradníčeniu – chcem mať zdravý pohyb a vlastnú čerstvú zeleninu bez chémie.

Aké máte vzory v osobnom i profesijnom živote?

V prvom rade sú to rodičia. Moja mama je vzdelaním učiteľka materskej školy a nejakú

dobu v nej aj pracovala. Páči sa mi na nej starostlivý, materský prístup, to, že je k ľuďom milá a slušná. Po nej som teda získal výchovno-sociálno-vzdelávacie zacielenie. Otec je pre mňa vzorom pracovitosti a v tom, že vo voľnom čase sa venuje záhradníčeniu. A čo obaja rodičia do mňa vstúpili, bolo to, že treba byť dobrý a veľkorysý. Nemôžem však obísť ani starých rodičov. Napríklad dedko na Grodzine bol bylinkár, starý otec v Čiernom nad Topľou bol gazda, farmár. Tento vzťah k pôde si držal aj za komuniz-

mu a bol jedným z mála gazdov, ktorí si svoje gazdovstvo stále držali. Veľkým vzorom mi bola aj babka Tereška Tešínská. Mala už po osemdesiatke, keď sa ešte stále oháňala motykou. Vyslovene mi to jej nadšenie na poli imponovalo. V mladosti mi boli vzorom osobnosti zo sveta športu. A čo sa týka iných vzorov, počas štúdií ma veľmi oslovil rakúsky filozof a psychológ Viktor Emil Frankl, ktorý prežil štyri koncentračné tábory. Jeho ľudský príbeh je mi veľmi blízky. Upútala ma jeho myšlienka, že najdôležitejšie v ľudskom živote je nájsť zmysel života. Výskumy totiž ukazujú, že ľudia – 70 až 80% – chodia do práce a zarábajú, ale necítia sa tam byť šťastní a spokojní. Je to vysoké číslo. Človek by mal nachádzať zmysel života či v práci, či v rodine, v cirkvi alebo iných oblastiach života.

Čo hovorí na vaše aktivity manželka?

Moja manželka Julka je veľmi tolerantná. Mám v nej pevné zázemie a oporu, veď takýto projekt sa dá robiť iba vtedy, keď má človek vo svojom okolí pochopenie pre svoju činnosť. Vlastne manželka je do projektu sama zapojená. Keďže vyštudovala anglický jazyk a literatúru na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity, tak pomáha napríklad pri prekladoch projektov do angličtiny.

Máte času popri svojej práci venovať sa dcérke?

Dieťa musí v prvom rade cítiť, že je milované, že mu venujete potrebnú pozornosť vtedy, keď to potrebuje. Dianka má necelé dva roky, ale ja som ju už ako ročnú brával do terénu. Bola v kočiaku a prizerala sa alebo hrabkala sa v zemi. Chcem tým povedať, že spájam moju prácu v záhrade a čas trávený s dcérkou.

Čo by ste jej ako otec chceli odovzdať do života?

Rád by som jej odovzdal to, aby mala dôveru v ľudí a v tento svet. Príčinou toho, že sme na Slovensku zahltení papiermi a administratívou, je veľká vzájomná nedôvera a podozrievavosť. Niekedy, keď uskutočňujem s ľuďmi zo zahraničia – napríklad Nórska a Švajčiarska – projekty, nepotrebujem pre nich vyhotoviť ani jednu správu, vykladať ani jednu faktúru. Oni namiesto papierov a vyúčtovaní kladú dôraz na niečo iné. Prichádzajú na návštevy a pozerajú sa na výsledky našej práce napríklad v podobe vysadených záhrad.

**Rozhovor viedla
Agáta Krupová
Foto: z archívu
Štefana Straku**

MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO

73. výročie oslobodenia mesta

Mesto Hanušovce nad Topľou, Mestské kultúrne stredisko mesta Hanušovce nad Topľou a Základná organizácia Zväzu protifašistických bojovníkov mjr. Ľudovíta Kukorelliho v Hanušovciach nad Topľou uskutočnili 19. januára 2018 o 10.00 hod. slávnosť 73. výročia oslobodenia mesta Hanušovce nad Topľou. Pietny akt sa konal pri pamätníku SNP za prítomnosti predstaviteľov mesta a Mestského úradu Hanušovce nad Topľou, mestského kultúrneho strediska, riaditeľa, učiteľov a žiakov ZŠ, členov ZO SZPB a občanov mesta Hanušovce nad Topľou. Krojovaný sprievod tvorili členovia FS Vargovčan a FS Oblík.

Primátor mesta Hanušovce nad Topľou Štefan Straka a predsedníčka ZO SZPB Mgr. Helena Lipčáková i v tomto roku vo svojom príhovore poukázali na hrôzy fašizmu a vyslovili úctu a uznanie všetkým padlým aj z radov miestnych občanov, ktorých mená sú zvečnené na našom pamätníku. Slávnosť organizačne zabezpečuje riaditeľka MsKS, ktorá spolupracuje s predsedníčkou ZO SZPB. Po ukončení pietneho aktu pri pamätníku padlých riaditeľka MsKS pozvala prítomných na spomienkové stretnutie a občerstvenie do Malého kaštieľa. Inciovala tak od januára 2016 pokračovanie tejto tradície stretnutí, ktoré boli na niekoľko rokov prerušené. Tu zároveň predsedníčka ZO SZPB novým členom slávnostne odovzdala členské preukazy.

Valentínsky koncert lásky a vďaky

Mestské kultúrne stredisko by chcelo zaviesť ako tradíciu ďalšie nové aktivity, aby obohatilo možnosti ponuky spoločenských a kultúrnych podujatí. Medzi takéto patrí aj sviatok Valentína, k spolupráci mestského kultúrneho strediska prizvalo Základnú umeleckú školu v Hanušovciach nad Topľou. V predvečer sviatku Valentína 13. februára o 16.00 hod. sme usporiadali „Valentínsky koncert lásky a vďaky“. V Malej koncertnej sále sa niesli tóny hudby v hre na jednotlivé hudobné nástroje: klavír, flautu, husle, harmoniku, ktoré boli orámované sprievodným slovom riaditeľky mestského kultúrneho strediska. Medzi jednotlivými hudobnými vstupmi sme si pripomínali históriu Valentínskeho sviatku a aj význam hudby v živote človeka a spoločnosti.

Zároveň sme do vázy vždy po každom hudobnom vstupe symbolicky odovzdali srdiečka, ktoré boli venované s láskou a vďakou svojim najmilším, rodine, ale aj blízkym priateľom, pedagógom aj spolupracovníkom. Taktiež za rodičov, starých rodičov, priateľov, učiteľov a iných prítomných vyjadrili svoje pocity aj pedagógovia zo ZUŠ a spolupracovníci v oblasti kultúrnej činnosti a spoločenských organizácií. Milé a úprimné slová si našli svoje miesto v našich srdciach. Výtvarný odbor ZUŠ srdiečka vytvoril a okrášlil nimi aj prostredie kaštieľa. Radi ich využijeme aj pri novom podujatí, ktoré by si tiež mohlo nájsť miesto ako ďalšie tradičné podujatie v kaštieli v predvečer MDŽ: „Spomienky a vďaka našim mám a starých mám“.

Manželstvo ako umenie lásky ...

Evanjelická cirkev a. v. Hanušovce nad Topľou a Mestské kultúrne stredisko mesta Hanušovce nad Topľou uskutočnili 14. februára 2018 o 18.00 hod. v Malom kaštieli podujatie „Manželstvo ako umenie lásky“.

Krásny večer sa niesol v rozprávaní o hodnotách lásky a vzájomného manželského vzťahu. Svojimi radami, názormi a životnými skúsenosťami prispeli Ing. Ján Brozman, dištriktálny dozorca Východného dištriktu ECAV na Slovensku s manželkou Zuzanou a zboroví farári Ev. a. v. cirkvi v Hanušovciach nad Topľou Mgr. Martin Škarupa, Mgr. Eva Škarupová Lašáková, aj prítomní manželia.

Riaditeľka mestského kultúrneho strediska pripravila v kaštieli úpravu miestnosti a rozloženie stolov a stoličiek tak, aby bolo vytvorené útulné prostredie pre manželské páry. Zároveň

v knižnici vytvorila nové priestory a tu si menšie deti, rodičia a mládež urobili krásne miesto na hranie, sedenie, premietanie filmov – jedným slovom bola tu taká malá milá rodinná škôlka. Riaditeľka privítala prítomných a medzi jednotlivými vstupmi si pripravila prednes poézie z literárnej tvorby prítomného Ing. Jána Brozmana. Mgr. Eva Škarupová Lašáková mala pre manžel-

ské páry pripravené aj hry, ktoré si odniesli spolu s kvetinami ako spomienku na tento, zároveň aj Valentínsky večer. Hodnotné slová, nábožné piesne spolu s klavírnym doprovodom Ing. Jána Lukáča, detské posedenie a pekné prostredie kaštieľa spolu vytvorili súdržnú, až dojemnú atmosféru všetkým zúčastneným. Pri rozhovoroch nechýbalo ani sladké osvieženie, káva, čaj a chutné pomazánkové zeleninové jednohubky. Odniesli sme si pekný zážitok z podujatia, ktoré bolo uskutočnené v rámci Národného týždňa manželstva. A chcem veriť, že si našlo dobrú odozvu a opäť sa stretneme.

Spojenie dvoch srdc

Aj tak by sme mohli nazvať ďalšie podujatia v Malom kaštieli – sobášne a svadobné fotografovanie.

Uznesením č. 284/2017 z 24. zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Hanušovciach nad Topľou boli schválené sobášne dni, sobášne hodiny a určené obradné miestnosti v meste Hanušovce nad Topľou. Okrem obradnej miestnosti na mestskom úrade sa od 25. septembra 2017 stala obradnou miestnosťou aj Malá koncertná sála v Malom kaštieli Hanušovce nad Topľou, ul. Zámocká 150/2.

Riaditeľka Mestského kultúrneho strediska dala podnet mestskému úradu na možnosť zriadenia sobášnej miestnosti v Malom kaštieli ešte v priebehu roka 2016 a zabezpečila do určenej obradnej miestnosti v kaštieli potrebné štátne symboly – štátny znak a štátnu vlajku.

A tak už pribudli ďalšie aktivity, ktoré občania môžu využívať,

a to nielen v rámci kultúrnospoločenskej pôsobnosti Mestského kultúrneho strediska mesta Hanušovce nad Topľou, ktoré sídli v Malom kaštieli.

Z inej činnosti

Priestory kaštieľa už využili na stretnutia a schôdzovú činnosť i občianske združenia a organizácie v meste, napríklad – výročná schôdza Klubu turistov KROKUS či stretnutie turistov pred Primátorským výstupom na Čiernu horu spojené s prehliadkou kaštieľa. V marci sa tu pripravuje výročná schôdza členov Urbáru v Hanušovciach nad Topľou. A prispôbime sa v rámci priestorových a projektových možností kaštieľa ďalším podujatiam, o ktoré prejavia záujem občania, školy a organizácie.

Pokračujú stretnutia mládeže vždy posledný štvrtok v mesiaci od 18.00 do 20.00 hod., a v tento termín pravidelne aj literárne stretnutia „Literárny čaj o piatej – HALIKLUB“.

Čo pripravujeme najbližšie?

- Tvorivé literárne dielne 21. marca 2018 - členky HALIKLUBU v spolupráci so žiakmi a pedagógmi ZŠ.
- V predvečer MDŽ, teda 7. marca 2018 si zaspomíname na naše mamy, staré mamy aj prostredníctvom výstavy starých výšiviek, v spolupráci so základnou organizáciu Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov.
- V marci knižnica pripravuje v rámci Týždňa slovenských knižníc viaceré podujatia a besedy so žiakmi.
- Kaštieľ a knižnica, taktiež redakcia Hanušovských novín sú k dispozícii každý pondelok do 17.30 hod. a vždy posledný štvrtok v mesiaci na literárnych besedách, mládežníckych stretnutiach a otvorenej knižnici - až do 20.00 hod.
- So ZO SZPB a technickými pracovníkmi mesta sa riešilo vytvorenie estetického odkladacieho stojana na pietne vence pri pamätníku padlých, ešte bude potrebné aj znovu pozlátenie písmen mien na pamätníku a úpravu jeho poškodených častí.
- Pripravujeme sa na celoslovenskú literárnu súťaž Ilnátove Hanušovce, v knižnici na 11. ročník besedy Živá kniha-Živá kronika, aj programy k Dňu matiek.
- Pri príprave podujatia „Večery vo veži“ si riaditeľka na rozhovor prizve ako hosťa zaujímavú osobnosť nášho mesta.

Niektorými podujatiami a činnosťou Mestského kultúrneho strediska mesta Hanušovce nad Topľou, ktoré sídli v Malom kaštieli, sprevádzala riaditeľka Bc. Ľubica Tomková

Foto: Marek Pohlad

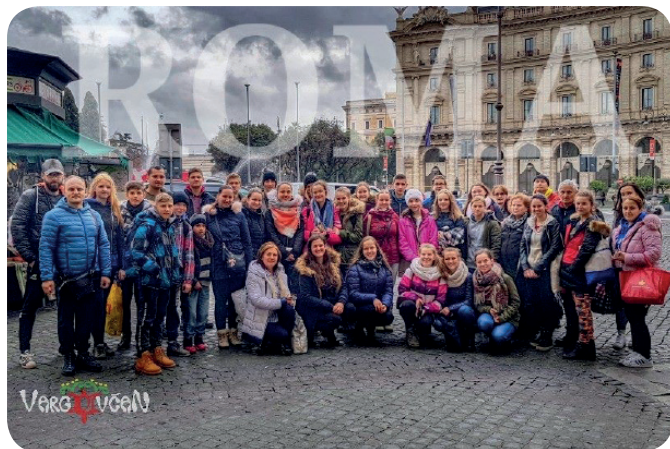
FOLKLÓRNY SÚBOR VARGOVČAN

AUDIENCIA U SVÄTÉHO OTCA V RÍME

Folklórny súbor Vargovčan sa zúčastnil audiencie v Ríme, na ktorej si aj zaspieval. Vargovčan dostal milosť a zúčastnil sa sv. omše nad hrobom Jána Pavla II. V Ríme pôsobia aj kňazi zo Slovenska, vďaka ktorým mohol súbor navštíviť významné miesta, kultúrne pamiatky a dozvedieť sa rôzne iné zaujímavosti o tomto meste. Ďakujeme kňazom za odborný výklad.

„Chcel by som poďakovať všetkým folkloristom a zúčastneným za dôstojnú reprezentáciu súboru a nášho mesta“.

Jozef Varga

Hoci starý rok 2017 je už dávno za nami, my ešte chceme pripomenúť to, čo z nášho pohľadu za to určite stojí.

ŠČEŠLIVE ŠVIATOČKI

V závere lanského roku detský folklórny súbor Vargovčaník pripravil celovečerný program pre svojich rodičov a rodinných príslušníkov. Celý večer sa tancovalo, spievalo a zapracované boli aj zvykoslovné pásmo, ako sú priadky, páranie peria, liatie olova. Program vyvrcholil narodením malého Ježiška. Poďakovanie patrí deťom z detského súboru Vargovčan, Vargovčaník, ktorí svoj voľný čas venujú nácvikom a prípravám programov, našim krstným rodičom Palšovým z Kapušian, mestu Hanušovce nad Topľou a riaditeľke MsKS Ľubici Tomkovej.

VIANOCE S VARGOVČANOM

Začali sme cimbalovou svätou omšou v rímskokatolíckom kostole v Hanušovciach nad Topľou za účasti cimbalovej hudby

Dzugasovci z Prešova. Na druhý deň sa súbor predstavil s Betlehemskou hrou a koledami v hanušovskom gréckokatolíckom chráme. Nasledujúce dni mladí ľudia chodili po vinšovaní k ľuďom, ktorí folklórnemu súboru Vargovčan pomáhajú. Ďakujeme všetkým.

FUTBALOVÝ TURNAJ FOLKLORISTOV O CIPISKOVU OSTROHU

Zapájame sa do rôznych akcií, 2. decembra 2017 to bol futbalový turnaj folkloristov „O CIPISKOVU OSTROHU“. Obsadili sme druhé miesto. Zo šiestich zápasov iba jedna prehra, aj to až vo finále proti Stropkovčanom (3:1), ktorým gratulujeme.

Páni, klobúk dole nad mužstvom, partiou a atmosférou, ale hlavne víťazným duchom počas všetkých našich zápasov. Ďakujem za nasadenie, odhodlanie bojovať a za úžasnú reprezentáciu folklórneho súboru VARGOVČAN.

PRIPRAVUJEME

Najbližšie v našom meste: Oblievačka, Stavanie mája a akcie organizované mestom, na ktorých sa pravidelne FS Vargovčan zúčastňuje.

Podrobné informácie o účinkovaní na webovej a FB stránke Vargovčan.

Text a foto: Miloš Kmec

Učiteľka ZUŠ vo finále TV šou Zem spieva

V Slovenskej televízii na Jednotke prebieha od januára tohto roku folklórna šou Zem spieva, ktorá si už v prvom ročníku získala mnohých nadšených divákov. V druhom ročníku tejto súťaže sa objavila niektorým Hanušovčanom známa tvár mladej sympatickej učiteľky z tunajšej základnej umeleckej školy. Bola to tvár Martiny Ťaskovej Kanošovej. Hoci v Hanušovciach vyučuje hru na husle, v súťaži si s ostatnými zmerala sily krásnym spevom, ktorým sa prezentuje aj ako speváčka, členka zboru Poddukelského umeleckého ľudového súboru (PUĽS-u) v Prešove.

V Slovenskej televízii na Jednotke prebieha od januára tohto roku folklórna šou Zem spieva, ktorá si už v prvom ročníku získala mnohých nadšených divákov. V druhom ročníku tejto súťaže sa objavila niektorým Hanušovčanom známa tvár mladej sympatickej učiteľky z tunajšej základnej umeleckej školy. Bola to tvár Martiny Ťaskovej Kanošovej. Hoci v Hanušovciach vyučuje hru na husle, v súťaži si s ostatnými zmerala sily krásnym spevom, ktorým sa prezentuje aj ako speváčka, členka zboru Poddukelského umeleckého ľudového súboru (PUĽS-u) v Prešove.

Martina síce žije a pracuje v Prešovskom kraji, ale rodáčka je z Horehronia. Narodila sa v obci Pohorelá v okrese Brezno a na východnom Slovensku sa usadila až po vydaji za Viktora Ťaska z Vranova nad Topľou. Jej matka pochádza z Telgártu, odkiaľ čerpala aj súťažný repertoár. Je to logické, keďže boli to starí rodičia z matkinej strany, ktorí Martinu už od detstva viedli k láske k folklóru. Zvlášť starý otec Matej Lunter, ako sa vyznala.

Matej Lunter bol dlhoročným členom súboru Telgárt. Sem priviedol aj svoju vnučku. Martina Ťasková Kanašová sa ako dieťa zúčastňovala rôznych súťaží. Jedným z jej najväčších úspechov bola súťaž

Slávik Slovenska. Mala vtedy jedenásť rokov, keď v nej získala 2. miesto hneď za Máriou Čírovou, ktorá je dnes populárnou slovenskou speváčkou. Dokumentuje to fotografia s ďalším slávnym Slovákom na opernom poli, Petrom Dvorským, kto-

rá sa mihla v televíznom zábere z Martininho rodného domu.

Martina popri Základnej škole v Pohorelej navštevovala aj Základnú umeleckú školu v Heľpe. Zároveň bola členkou detského folklórneho súboru Telgártčok, neskôr folklórnej skupiny Telgárt. Hru na husliach študovala na Konzervatóriu J. L. Bellu v Banskej Bystrici a pokračovala na Univerzite Mateja Bellu; k hre na husle sa pridala aj ďalší odbor – vedenie umeleckých súborov. V Banskej Bystrici stála pri zrode ženskej speváckej skupiny Trnki, kde aj spievala spolu so svojou sestrou. S manželom Viktorom sa zoznámila na folklórnom festivale vo Východnej. V lanskom roku pred Vianocami im vyšlo CD Viktor a Martina Ťasko, kde nahrali piesne Šariša a Zemplína; spevu sa totiž venujú aj ako dvojica a spolu vystupujú na rôznych festivaloch a iných podujatiach, nedávno

napríklad s koncertom „Narodil sa nam Spasiteľ“. Vo folklórnom súbore Vranovčan vedie speváčky, no predtým hrávala v telgártskej ľudovej hudbe Harvanovci, Orchestri Konzervatória J. L. Bellu a komornom zoskupení Univerzity Mateja Bella v Banskej Bystrici. Spolupracovala s rozhlasom v Bratislave a Banskej Bystrici. Participovala na mnohých

Cd-nosičoch a pre folkloristov, spevácky spolupracovala s významným spevákom ľudových piesní Jánom Ambrózom.

V Základnej umeleckej škole v Hanušovciach nad Topľou učí Martina Ťasková hru na husle od roku 2012. Svoju prácu v na-

šom meste si pochvaľuje, lebo ako hovorí, robí v dobrom kolektíve. Ešte za vedenia bývalej riaditeľky Lenky Kaščáčkovej pri tunajšej ZUŠ zriadila a viedla ľudovú hudbu, ktorá vystupovala pod názvom Pantlička. Keďže práca učiteľa ju baví, na pôde nášho mesta ju rozvíja aj v mimoškolských aktivitách v dobrej spolupráci s hanušovskými kultúrnymi organizáciami.

Martina pri hre na husle preferuje vážnu hudbu, ale v speve jednoznačne folklór. Ako sme už spomenuli, vo folklórnej šou Zem spieva prezentuje svoje rodné Horehronie. Ako vyznáva, je tam „celkom dobrá atmosféra a ja osobne som veľmi rada, že sa niečo robí aj o našom krásnom folklóre“. Jeden z rozhodcov – Samuel Smetana – v rámci hodnotenia povedal: „Martinka, ty si jeden veľmi zaujímavý spevácky zjav, výborná speváčka. (...) Cítiš s muzikou, vieš si vybrať dobrých muzikantov... Je to ideálne spojenie a som veľmi rád, že si sa prihlásila do tejto súťaže. Si rozhodne jej okrasou.“ Porotkyňa Alžbeta Lukáčová dodala: „Ty si jedna komplexná, dá sa povedať umelecká osobnosť. V tom najlepšom slova zmysle spájaš veľmi hlbokú a starobylú tradíciu telgártskeho folklóru s niečím, čo sa očakáva dnes, čo je novodobé. Vieš sprostredkovať túto tradíciu súčasným ľuďom. Takto si ja nejako predstavujem rozvíjanie tradícií, ako by malo vyzerať.“

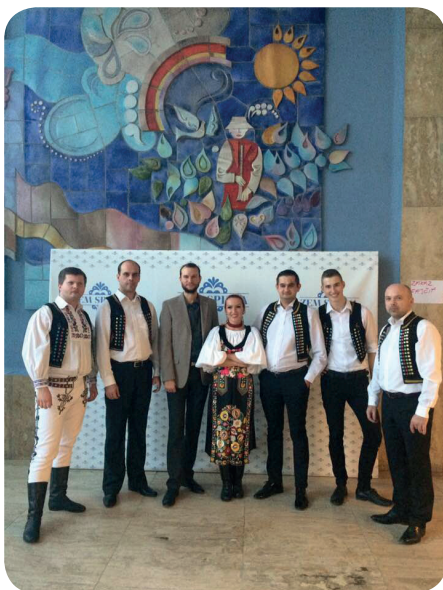
Speváčka ľudových piesní Martina Ťasková Kanašová postúpila do semifinále a spolu s ďalšími postupujúcimi si zmerala sily v priamom prenose v sobotu 3. marca 2018.

Tu uspela a postupuje do finále, ktoré sa uskutoční v sobotu 24. marca 2018.

Držíme palce!

Agáta Krupová

Foto: archív Martiny Ťaskovej

Zomrel Marián Tomka

jeden z prvých odborných pracovníkov hanušovského múzea

Narodil sa 28. decembra 1947 v obci Lula, okres Levice. V Trávnici vychodil základnú a v Šuranoch jedenásťročnú strednú školu. Vysokoškolské štúdium na Prírodovedeckej fakulte UK Bratislava absolvoval v odboroch biológia a geografia.

Pre múzejnú prácu ho vtedy objavil prvý riaditeľ Gregor Gašpar, tiež prírodovedec – geológ, ktorý v tom čase spolupracoval s Geologickým ústavom Dionýza Štúra v Bratislave, a tak odborných pracovníkov do novoutvárajúceho sa múzea hľadal medzi absolventami Univerzity Komenského. Marián Tomka jeho ponuku prijal. Počas troch rokov (6. októbra 1975 – 31. augusta 1978) spolu s riaditeľom zakladal prírodovedné oddelenie múzea, zbieral a odborne spracovával prírodovedný materiál na prvú múzejnú expozíciu, ktorá bola v roku 1976 sprístupnená verejnosti pod názvom História a prírodné pomery okresu Vranov nad Topľou.

Práca v múzeu bola síce veľmi zaujímavá, ale Marián Tomka svoje životné poslanie videl v učiteľskej profesii. Povolanie učiteľa ho neodolateľne priťahovalo, a tak 1. septembra 1978 začal učiť na Gymnázium v Giraltovcích. Jeho učiteľskými rukami prešli stovky študentov, ktorí dosahovali úspechy v študentských olympiádach aj v celoslovenskom meradle. Tu pôsobil až do odchodu na dôchodok 30. júna 2013. Zaslúžený odpočinok si však dlho neužil. Ťažkej chorobe podľahol v stredu 10. januára 2018 vo veku 70 rokov.

Posledná rozlúčka so zosnulým sa konala v mestskom dome smútku 12. januára 2018. Farár Martin Telepun vo smútočnej homílii vyzdvihol charakterové vlastnosti Mariána Tomku predovšetkým ako skromného dobrého človeka a pedagóga. Hovoril o ňom ako o starej škole zodpovednosti a lásky k vede i k študentovi. Jeho slová potvrdzovala prítomnosť množstva bývalých študentov, medzi ktorými nechýbala ani skupinka tých, ktorí boli v Giraltovcích v roku 1978 jeho prvými žiakmi. Smútočným slovom sa s Mariánom Tomkom rozlúčil aj predseda hanušovskej miestnej organizácie Slovenského rybárskeho zväzu Milan Molitoris. O zosnulom hovoril ako o zodpovednom členovi výboru vo funkcii pokladníka od roku 1987, ktorý vedel načúvať iným a vždy zaujať správne stanovisko.

Po kremácii v Košiciach bola urna s popolom zosnulého Mariána Tomku uložená na cintoríne v rodnej Trávnici.

R.I.P.

Agáta Krupová

POVEŠŤ O ZLATEJ STUDNI

Na jesenné lístie dopadajú prvé zimné vločky a zlatistá, kráľovská cesta zrazu zaniká a stráca sa v zimnej bielobe. A práve táto cesta bola tou najchýrnejšou, ale aj najdlhšou cestou, ktorá spájala južné krajiny so severnými. Koľko konských kopýt sa neraz zarylo do blatistej cesty, koplo o kamienok z okolitých Slanských hôr.

Raz po tejto ceste sa vybral aj uznávaný šuhaj Michal Varga – prímením Kolesár. Jeho voz sa hlboko zabáral do zeme pod ťarchou naložených drevených kolies. Ako to už z jeho prímenia vyplýva, sám vyrábala drevené kolesá na vozy a teraz ich viezol susednému poľskému kniežaťu. V rodnej dedinke – Petrovcích dôkladne poukladal kolesá na voz a popriväzoval ich, aby sa niektoré náhodou cestou neodkotúľalo. Skoro ráno sa vybral do hôr. Ako tak poháňa svoje dva koníky po kráľovskej ceste, zrazu hora zaduní a pred ním sa objaví skupina zbojníkov. Zrevú na Michala: „Bohu dušu a nám peniaze!“

„Akože mám vám dať peniaze, keď ani sám nemám. Veď mám len tieto kolesá!“

Zbojník je ale zbojník. Čo vidí – to berie. Veru nemali zľutovanie s pocestným Michalom. Začali naňho útočiť a pobili mu skoro všetky kolesá, až na jedno, ktoré sa z cesty odkotúľalo k neďalekému jazierku. Nešťastný Michal rýchlo utekal aspoň za tým jedným kolesom, už – už ho chcel chytiť, keď zakopol o kameň a zrazu len videl, ako sa to jediné koleso ponorilo do vody. Nešťastný, ubolený sadol si na kraj jazierka a ako sa zadíval na jeho hladinu, zbadal, že voda nie je len obyčajná, ale akási zvláštna, ba priam zlatá. Obišiel teda celé jazierko, až prišiel k studničke.

Bola celá špinavá od blata, zasypaná lístím, nedalo sa z nej ani napiť. Smäd ho veľmi trápil, ale bál sa do nej načrieť. Čo ak chytí nejakú chorobu? Rozmýšľal, čo robiť. Odrazu len začul akýsi divný hlások, ktorý vychádzal z tej studne.

„Ak sa chceš napiť, najprv ma očisť. Uvidíš, že nie som iba taká obyčajná.“

Neveril vlastným očiam a ušiam. Studnička rozpráva! Urobil, ako mu hlas prikázal. Holými rukami ju vyčistil. Zrazu z nej vyskočila ropucha a zvolala: „Napi sa z nej a potom sa pozorne pozri do studne. Nielenže pocítiš silu vo svojich rukách, ale všetko, čo v nej uvidíš, bude tvoje!“ V tej chvíli ropucha zmizla. Akoby sa pod zem prepadla. Michal od prekvapenia zabudol zatvoriť až ústa. Keď sa konečne spamätal, smelo sa zo studničky napil. Už po pár dúškoch vody pocítil veľký prívál energie do svojich rúk. Pozrel lepšie do studničky, tá sa celá jagala od zlatých kameňov. Napil sa ešte raz, voda bola studená ako ľad, ako to zlato. „Teraz mám silné ruky, zostanem si len pri svojom remesle. A ty studnička, navždy ostaneš pre mňa zlatou!“

„Ďakujem, ropucha!“ nieslo sa Slanskými vrchmi. Natešený razom bežal do dediny podeliť sa so svojím objavom aj s rodinými dedinčanmi. Novina rýchlo obletela okolitý kraj a v Slanských horách sa začalo ťažiť zlato.

A čo Michal? Čo myslíte? Pridal sa k nim? Kdeže, obdarený silou zo studničky stále vyrábala kolesá a jeho vozy vyvážali zlato po kráľovskej ceste do celého sveta. Možno aj preto ešte dnes nájdete v širokom okolí Petroviec meno Kolesár a v Slanských vrchoch Zlatú studňu.

Mgr. Viera Vrlíková

ZAÚJÍMAVÉ RASTLINY JARNÉHO ASPEKTU V NAŠOM OKOLÍ

Stačí teplejší vetrik a trocha slnka a príroda sa začne prebúdať do jari. Rok čo rok vítajú jar ako prvé snežienky. Snežienka jarná je pôvodným európskym druhom. U nás rastie voľne a je možné ju vidieť prakticky kdekoľvek v záhrade alebo v lese, je zákonom chránená, čo znamená, že by sme ju vôbec nemali trhať. Vo Vranovskom okrese už tradične rozkvitá na mierne modelovaných svahoch Nízkych Beskýd a v nižších polohách Slanských vrchov.

Šafran Heuffelov

K prvým zvestovateľom jari patria aj šafrany. Ide podobne ako v prípade snežienok o mrazuvzdorné rastliny. Kvitnú v rôznych farbách, v našej oblasti prevažuje fialová farba, veľmi vzácne kvitnú biele jedince. Je to karpatsko-balkánsky rastlinný druh, ktorý pôvodne pochádza z oblasti Malej Ázie. Oddávna sa v krajinách svojho pôvodného výskytu pestoval ako korenina či prírodné farbivo. Na území Slovenska je v niektorých oblastiach veľmi hojný a masovo rozšírený, na iných lokalitách však úplne chýba. Obyčajne rastie na vlhkých lúkach, v našej oblasti je však lesným druhom. Lokality s týmto druhom sa nachádzajú na rozhraní severovýchodnej časti Slanských vrchov a južných okrajov Nízkych Beskýd v okresoch Vranov nad Topľou a Prešov. Do vranovského okresu zasahujú lokality v katastrálnom

území obcí Pavlovce a Radvanovce v širšom okolí kopca Petič, kde sa vyskytuje vzácny zákonom chránený šafran Heuffelov. Bohatá populácia sa nachádza v lesnom podrase veľmi skoro na jar spolu so scilou dvojlistou, plúcní-

Scila dvojlistá

kom mäkkým, kopytníkom európskym, chlpaňou hájnou, fialkou lesnou a inými druhmi. Z drevín sa na lokalite vyskytujú buk lesný, hrab obyčajný, javor mliečny, čerešňa vtáčia, v okrajových zónach aj breza bradavičnatá, topoľ osikový, vrba rakytová a borovica lesná.

Scila dvojlistá rastie vo vlhkých listnatých lesoch, na lúkach, v krovinách i pozdĺž ciest, všade, kde je trvale vlhko a humózna vápnatá pôda. Viaceré druhy z rodu scila sú na Slovensku zákonom chránené. Druh, ktorý sa vyskytuje v našom okolí, scila dvojlistá, patrí k vzácnym jarným bylinám. Spolu s ňou nájdeme v jarnom aspekte v lesných spoločenstvách veternicu lesnú, cesnak medvedí, chochlačku dutú a iné druhy.

Významným európskym druhom je aj poniklec veľkokvetý. Kvitne skoro na jar na výslunných, suchých, piesočnatých až skeletnatých stanovištiach, na lesostepných stráňach od nížin až po pahorkatiny. Vyskytuje sa najmä v spoločenstvách s mnohými inými teplomilnými druhmi ako ľan žltý, marinka psia, ľanolistník

Poniklec veľkokvetý

prostredný, zanoväť biela, klinček kartuziánsky, rozchodník prudký, dušovka roľná, chrastavec lesný, hlaváč žltkastý, nevädza Triumfettova, šalvia lúčna, hadinec obyčajný, tarica kališná, ľadenec rožkatý, deväťorník vajcovitý, očianka Rostkova, lipkavec sivý, mrvica pérovitá, kostrava žliabkatá, ostrica nízka, veternica lesná, ďatelina černená, smldník jelení, čiernohlávk veľkokvetý, mednička sedmohradská a iné. Poniklec veľkokvetý je panónsko-balkánsky prvok našej kveteny. V okrese Vranov nad Topľou sa nachádza na lokalitách v Medziankach a Radvanovciach. Obe lokality sú zákonom chránené v kategórii chránený areál.

Elena Dercová
Krajské múzeum v Prešove

OBJAVENÝ ĎALŠÍ HANUŠOVSKÝ SKVOST BAROKOVÁ MONŠTRANCIA

Mesto Hanušovce nad Topľou bude mať zapísaný ďalší skvost v Zozname hnutelných národných kultúrnych pamiatok. Ide o barokovú monštranciu z pokladu tunajšieho rímskokatolíckeho chrámu Nanebovzatia Panny Márie.

Kebyže nejde o chrámové prostredie, začnem od šťastia kričať. Epigrafická pamiatka príslušná k rodine Dessewffyovcov je skvostom barokového bohatstva minimálne Vranovského okresu. Môžeme len vďačiť Bohu, našim predkom a všetkým, ktorí ju chránili do dnešných čias.

Už od rána som mal taký divný pocit. Taký, keď viete, že sa stane niečo veľké. A presne tak to bolo. Na ten deň nikdy nezabudnem. Došlo k tomu popri písaní knihy o rodine Dessewffy, ktorá sa mimoriadnou mierou zapísala nielen do dejín Hanušovci, ale aj širšieho okolia, resp. do histórie vtedajšieho uhorského kráľovstva – teda do našich spoločných dejín. Musím povedať, že do určitého času mi bolo veľmi ľúto, keď som v kuse počúval o tom, že sa v Hanušovciach po Dessewffyovcoch okrem Veľkého kaštieľa nič nezachovalo. Dnes však môžem s radosťou konštatovať, že už tomu tak dávno nie je!

Ešte na sklonku roku 2015 som výskumom zistil, že v hanušovskom evanjelickom chráme sú dodnes pri večeri Pánovej používané bohoslužobné predmety s donácie Anny Pechy z Pečovskej Novej Vsi. Boli vyrobené v 2. polovici 18. storočia. Anna Pechy ich venovala spolu so svojím manželom Tomášom Dessewffym, staviteľom barokového Veľkého kaštieľa. K vybaveniu chrámu dali majstrovi Hartmanovi z Košíc vyrobiť aj na tú dobu skvostný oltár. Žiaľ, tento sa v súčasnosti nenachádza v našom meste, ale na Chmeľove. K mobiliáru evanjelického chrámu, ktorý takisto daroval horlivý manželský pár, patrila tiež baroková kazateľnica; z nej sa bohužiaľ zachovali už len štyri plastiky evanjelistov, ktoré sú dnes súčasťou zbierkového fondu hanušovského múzea. Ale o tom inokedy.

Vrátim sa k onomu dňu na začiatku januára tohto roku, keď som mal už od rána taký divný pocit. So súhlasom správcu rímskokatolíckej farnosti vdp. Martina Telepuna som do kostola vošiel v sprievode dp. Jozefa Kacvinského, súčasného kaplána. Stalo sa tak na moju žiadosť o možnosť preskúmania bohoslužobných predmetov. Keď som vošiel do chrámu, na oboch stranách stola bola už z bohostánku vybratá monštrancia. Aj letmý pohľad mi hneď napovedal, že ide o barokovú umelecko-historickú záležitosť. Po jej detailnom preskúmaní som v spodnej časti po obvode okraja objavil vyrytý nápis jej donátora:

Curavit Sacri Excel: D(omi)nus Generalis
Josephus Desoffvi de Csernek pro Eccl(esia):
Hanusfalvensi A(nn)o 1748

Preklad textu:

(Zo) svätej (posvätnéj) starostlivosti Jeho excelencie
pána generála Jozefa Dessewffyhho de Csernek (z Čer-
neku) pre hanušovskú cirkev (kostol) rok 1748

Ešte v ten istý deň som upozornil Krajský pamiatkový úrad so sídlom v Prešove, ktorý po jej preskúmaní vzápätí zaradil monštranciu do návrhu Zoznamu národných kultúrnych pamiatok.

Baroková monštrancia v Rímskokatolíckom kostole Nanebovzatia Panny Márie v Hanušovciach nad Topľou je vyrobe-

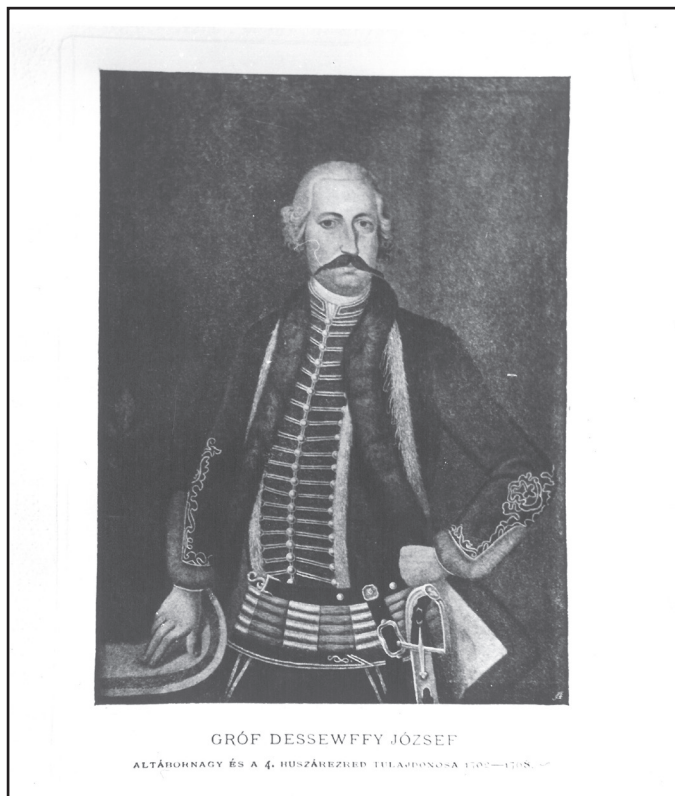

ná z pozláteného striebra. Z bohato profilovaného podstavca v tvare vykrajovanej elipsy vystupuje balustradovitá noha, na ktorej je uložená presklená elipsoidná schránka s funkčným otváraním pre miesto na uloženie Eucharistie. V titule je monštrancia zdobená spletenkami zo striebra, v ktorých je pravidelne rozložených osem medailónov s brúseným farebným sklom. Po obvode zdobia monštranciu barokové lúče. V hornej časti celý klenot dopĺňa holubica symbolizujúca Ducha Svätého; z nej vychádza koruna s jablkom a krížom.

Gróf Jozef Dessewffy, donátor monštrancie, daroval rímskokatolíckej cirkvi aj barokový oltár. Zmienka o tom je v kano- nickej vizitácii z roku 1749. Tento oltár sa však do dnešných čias nezachoval.

V tejto súvislosti sa mi ešte žiada doplniť faktografiu týkajúcu sa rodiny Dessewffy i konkrétne donátora Jozefa Dessewffyho. Hanušovské panstvo získala rodina Dessewffy v 1. polovici 17. storočia od rodiny Jána Keczer st. z Lipovca ako dar, a to konkrétne dar Františkovi IV. Dessewffymu a jeho manželke Anne Keczer z Lipovca. Gróf Jozef Dessewffy bol jeho vnuk a bol to práve on, o kom je reč, ako o darcovi monštrancie rímskokatolíckemu kostolu.

Jozef Dessewffy sa narodil v roku 1702 v Drienove pri Prešove do spoločného manželstva Františka Dessewffyho a Anny Buthkay ako druhorodený syn. Bol zakladateľom staršej

grófskej kamenickej vetvy rodu a spoluzakladateľom a doná- torom výstavby barokového kaštieľa v Hanušovciach nad To- plou. Preslávil sa však predovšetkým ako vojenský veliteľ. Kedy presne vstúpil do armády, známe nie je. Vieme však, že od roku 1735 pôsobil ako rotmajster v husárskom pluku svojho strýka Štefana Dessewffyho (*1667 Hanušovce nad Topľou – †28. jún 1742 Fintice). V roku 1735 sa pod vrchným velením Eugena Sa- vojského zúčastnil výpravy na Rýne. Po skončení výpravy sa istý čas zdržiaval v garnizónach v Lombardsku a v Benátkach. V ro- koch 1737-1739 sa zúčastnil bitky o Bagna-Palánku a bitky pri

Grocku. Na podplukovníka ho povýšili v roku 1739. V júli 1742, počas jeho zajatia v Prusku, ho arciknieža Toskánsky meno- val za plukovníka Nádašdyho husárskeho pluku. Plukovnícky pa- tent obdržal v novembri 1742. v tom istom roku sa podieľal na dobytí mesta Písek. Ako veliteľ Nádašdyho husárskeho pluku sa zúčastnil viace- rých bitiek v rámci vojny o habsburské dedičstvo. Dňa 10. januára 1744 bol menovaný za poľné- ho generála – vrchného strážmajstra. Zomrel 29. júna 1768 v Košiciach.

Najpodstatnejšie na všetkých donáciách je, že aj napriek tomu, že Jozef bol príslušník rímskokatolíckej cirkvi a jeho brat Tomáš evan- jelickej cirkvi, ostali bra- tia počas celý svoj život súdržní. Ako je to zveč- nené na mramorovej tabuli vo Veľkom kaštieli, oboch bratov Dessewffyovcov v ich životnom diele a postojoch okrem iného spájalo aj motto: Concordia res parve crescunt – Svornosťou sa aj malé veci zveľadia.

V závere sa chcem úprimne poďakovať zamestnancovi Krajského pamiatkového úradu v Prešove Dr. Antonovi Liškovi za odbornú pomoc.

Samuel Bruss
Krajské múzeum v Prešove, Kaštieľ a archeopark
Hanušovce nad Topľou
Foto monštrancie: Róbert Vico

Polepšený erb rodiny Dessewffy
zo staršej grófskej vetvy.
Zdroj Stredoslovenské múzeum
v Banskej Bystrici

NEZBÚRAJME SI SUŠIAREŇ

Kvôli nej sa dostali Hanušovce do hlavných správ na Jednotke, kvôli nej pribudol nový billboard pri hlavnej ceste pri moste, ktorý každý volá „Apollo“. Sušiareň liečivých rastlín stojí polorozpadnutá len kúsok od autobusovej zastávky. Je to pritom slovenská národná pamiatka, ktorá by sa mala chrániť rovnako ako napríklad Bratislavský hrad či Prezidentský palác.

Mnohí Hanušovčania sa o sušiarňu dozvedeli z Facebooku a doteraz ani netušili, že tu takáto krásna pamiatka stojí. Odchodom predošlých generácií sa zabudlo na to, ako sušiareň kedysi zasahovala do života Hanušovčanov. A mnohým našim prastarým rodičom ponúkala prácu.

Sušenie bylín bolo v tom čase v Hanušovciach veľmi obľúbené. Nahrávala tomu čistá príroda, vtedy bez fabriky na okolí, v údolí vrchov. Prvé zmienky o sušení bylín našli historici z hanušovského vlastivedného múzea pri prerábaní Malého kaštieľa v roku 2015. Pri demolačných prácach narazili na dokumenty, ktoré potvrdzovali sušenie bylín ako obchodnú činnosť Floriána Schulza, majiteľa Malého kaštieľa v druhej polovici devätnásteho storočia.

Po vojne, počas prvej Československej republiky, začal sušiť byliny miestny Žid Alexander Wohl, ktorého každý Hanušovčan prezýval Chemčo. Otvoril si veľkoobchod, ktorý nazval Vegetabil a vysušené byliny expandoval českým a švajčiarskym firmám vyrábajúcim liečivá. Wohl si v tridsiatych rokoch postavil trojpodlažnú mohutnú sušiareň a vlastnú dvojposchodovú funkcionalistickú vilu. Takýchto panských domov vtedy v Hanušovciach veľa nebolo; jeho vila bola prvá dvojpodlažná stavba v meste. Aj napriek svojej historickej hodnote nedostala pamiatkovú ochranu štátu a dnes je už zbúraná.

Pamiatkovú ochranu dostala iba sušiareň vďaka svojej technickej výnimočnosti. Vo vnútri drevenej konštrukcie ukrývala dômyselnú techniku na sušenie. Byliny boli poukladané na posuvných priečniciach, teda sitách, ktoré boli umiestnené tesne nad sebou a vysúvali sa ako šuflíky. V sušiarňu bolo prítmie, okná prepúšťali len toľko svetla, aby sa v nej dalo pohybo-

vať a pracovať. V budove bol premyslený aj systém vetrania, ktoré pomáhalo byliny vysušovať. Takisto aj veľký sklad už vysušených rastlín, ktorý sa otváral posuvnými dverami na kolesovom systéme. Hodnotu pamiatky si všimol bývalý riaditeľ hanušovského múzea Gregor Gašpar, ktorý ju navrhol zaradiť do zoznamu národných kultúrnych pamiatok. Stalo sa tak v novembri 1993. No podľa vyjadrenia niektorých bývalých múzejníkov, jeho veľkým snom bolo túto sušiareň znova sfunkčiniť a znova využívať na sušenie rastlín, čo sa mu však nepodarilo.

Hodnota pamiatky spočíva aj v tom, že ju postavili a využívali naši vlastní predkovia. Kvalitnú drevenú konštrukciu postavili hanušovskí tesári, ktorí ručne kresali dubové trámy a bez žeriava ich vyťahovali do výšky. Jedným z nich bol aj otec Mikuláša Krupu, ktorý bol v tom čase ešte malý chlapec. Dnes je to dôchodca, bývalý učiteľ, ktorý učil slovenčinu niekoľko generácií v hanušovskej základnej škole.

Pán Krupa si spomína, keď ako malý chlapec chodil s kamarátmi odnášať liečivé bylinky do sušiarne. Pri potulkách kopcami narazili na bylinku, ktorú každý volal cinteria, po slovensky zemežlč horký. Ihneď spoznali horkú bylinu na žalúdok. Ale keďže za byliny sa u Chemča platilo podľa váhy, chlapi ešte predtým zašli k potoku, kde rastliny dobre vymáčali. Chemčo si samozrejme všimol, že v ten deň nepršalo. Povedal im: „Chlopci, a kedy padalo? Nemačajce do vodi, bo mam s tim problémom pri sušeňu. Ľen mi šumňe doňešce suche a ja vam zaplacom,“ spomína pán Krupa.

Lokálna hodnota sušiarne teda spočívala aj v tom, že Chemčovi nosievali byliny a plody ľudia z Hanušoviec i okolia a takto si zarábali. Historik Bruss potvrdzuje, že v sklade sušiarne sa našli aj váhy, na ktorých Chemčo byliny vážil a vyplácal.

Sušiareň je dnes v smutnom stave. Spolu s vedľajšou budovou ju odkúpil všeobecný lekár Valentín Dulina. V roku 2014 ju zbúral aj s pôvodným mobiliárom, ktorý vraj pripomínal kultový film Obchod na korze. Túto hodnotnú budovu nahradila novostavba s lekárnou a ordináciou, hoci v Hanušovciach máme veľké

a nie naplno využívané zdravotné stredisko. Sušiareň sa však ako pamiatka zbúrať nedala. V roku 2014 Pamiatkový úrad prijal od vlastníka žiadosť o vyňatie sušiarne zo zoznamu národných pamiatok, ale ten to zamietol. Vlastník lekár Dulina sa teda rozhodol sušiareň predať. Novým majiteľom sa stal v júli 2017 Vlastimil Varga. O tomto záhadnom človeku vieme iba adresu jeho trvalého pobytu v Prešove. Avšak, už ani tá nie je aktuálna. Minulý rok v máji mu Mestský úrad v Prešove trvalý pobyt zrušil s formulkou: „Miestom nového trvalého pobytu je obec Prešov“. Novú trvalú adresu mestu Prešov zatiaľ nenahlásil. A navyše, od januára tohto roka je na sušiareň uvalené exekučné záložné právo so zákazom nakladať s nehnuteľnosťou. Nový vlastník má dlhý a sušiareň je ich súčasťou. Kto vie, čo s ňou teraz bude? Sušiareň nespadne jedine vtedy, ak sa o ňu Hanušovčania budú ujiť.

Mgr. Denisa Gdovinová
Foto: (aga)

Stanovisko Pamiatkového úradu SR - Sušiareň liečivých rastlín v Hanušovciach nad Topľou

publikované 16. februára 2018

na <https://www.pamiatky.sk/sk/page/stanoviska-pusr-susiaren-liecivych-rastlin>

PRÍBEH JEDNEJ NEZVYČAJNEJ PAMIATKY

Životný príbeh sušiarne liečivých rastlín sa začal písať v 30-tych rokoch 20. storočia, keď hanušovský židovský podnikateľ Alexander Wohl postavil pre svoje podnikanie sušiareň liečivých rastlín s dômyselným systémom samovetrania a nezvyčajnou konštrukciou. Prišla vojna a pán podnikateľ pre záchranu života zanechal svoj majetok a opustil aj s rodinou nebezpečný kontinent. Po vojne majetok získali arizátori, potom sa posunul ďalším a ďalším.

Pamiatkový príbeh sušiarne sa začal v roku 1993, kedy bol spracovaný návrh na vyhlásenie za kultúrnu pamiatku, čo bolo aj úspešne dovŕšené a do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu (ÚZPF) sa dostala v novembri 1993. V eufórii začiatku 90-tych rokov si Múzeum v Hanušovciach prenajalo tento objekt s cieľom oživiť tradíciu sušenia liečivých rastlín. Dva roky sľubného aktívneho fungovania prerušila smrť riaditeľa a s vtedajšími majiteľmi nové vedenie múzea zmluvu o prenájme neobnovilo. Odtedy sa dreveno-kamená stavba stala vlastníkom príťažou, až sa dostala v roku 2014 do vlastníctva miestneho všeobecného lekára ako nechcená stavba na lukratívnom pozemku, s ktorým mal nový vlastník úplne iné plány. Ešte pred kúpou sušiarne a pozemku, na ktorom stojí, požiadal o predbežné stanovisko Krajského pamiatkového úradu v Prešove (KPÚ) a pýtal sa, či smie stavbu zbúrať. Aj keď sa dozvedel, že búrať nesmie a bol tiež informovaný o povinnostiach vlastníka národnej kultúrnej pamiatky (NKP), objekt aj s pozemkom predsa kúpil. Následne v roku 2014 vlastník požiadal o prehodnotenie vyhlásenia a priznal, že v čase kúpy si plne uvedomoval ťarchu spojenú s evidovaním objektu v ÚZPF, ale že zápis za NKP považuje za účelový. Podnet vlastníka na zrušenie vyhlásenia postúpil KPÚ Prešov nadriadenému orgánu, ktorým je Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (PÚ SR), kde Komisia pre posudzovanie pamiatkového fondu potvrdila pamiatkové hodnoty objektu a návrh na zrušenie vyhlásenia zamietla.

Toto však bol začiatok prípravy cieľenej likvidácie NKP. Na KPÚ Prešov často prichádzali anonymné hovory a informácie o tom, ako dochádza k poškodzovaniu predmetnej veci. Jej stav bol na tieto podnety pracovníkmi KPÚ vždy preverený, no opakovaná situácia vyznievala ako vysporiadanie si nevybavených účtov domácich s novým vlastníkom. V marci 2017 bol na písomný anonymný podnet vykonaný štátny pamiatkový dohľad, kde bolo zistené, že strecha objektu je prepadnutá a do interiéru zateká. Anonym síce tvrdil, že ide o úmyselné konanie vlastníka, to sa však nepreukázalo a vina bola pripísaná miestnym osadníkom. Vlastník po osvetovej činnosti KPÚ Prešov ešte na tomto konaní 1.3.2017 podal žiadosť o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy a orgán ochrany pamiatkového fondu v súlade s ustanoveniami pamiatkového zákona vydal rozhodnutie o zámere obnovy

(KPUPO-2017/7556-2/17859/Gr zo dňa 13.3.2017). Prekvapením, o tri mesiace neskôr v júli 2017, však bolo oznámenie, že došlo k zmene vlastníctva, ale len v prípade stavby. Pozemok zostal vo vlastníctve pôvodného majiteľa a navyše bez akejkoľvek ťarchy, takže ku kultúrnej pamiatke sa v podstate nedá dostať.

Medzitým pred objektom sušiarne vyrástla nová, na pomery Hanušoviec veľká stavba a časť pozemku (rozumej v rozsahu ďalej ako 10 m od pamiatky) bola novodobo upravená. KPÚ Prešov vyzval nového vlastníka na zabezpečenie základnej ochrany, no list sa vrátil s tým, že adresát je neznámy. Z medializovaných informácií vyšlo najavo, že na adrese uvedenej na liste vlastníctva vlastník NKP už 10 rokov nebýva. Pred Vianocami minulého roka (21.12.2017) sa začalo „neviditeľné“ rozoberanie drevených konštrukcií stavby sušiarne, čo znovu zmobilizovalo anonymných aktivistov, ktorí sa domáhali nápravy s upozornením, že problematiku sledujú a čakajú, aké opatrenia prijmú príslušné orgány (KPÚ Prešov, polícia, prokuratúra, MK SR, PÚ SR...). KPÚ Prešov v súlade s § 31 ods. 3 ešte v ten deň dal telefonický podnet na stavebný úrad Hanušovce nad Topľou, ktorý vykonal v sprievode polície obhliadku a konštatoval, že zo stavebnej konštrukcie sú povytvráňané dosky opláštenia budovy (časť z nich bola na mieste zaistená) a na strešnej konštrukcii sa už nenačádza žiadna krytina. Miesto bolo zdokumentované, žiadne upotrebitelné stopy neboli zaistené. Polícia požiadala o vyjadrenie KPÚ k spoločenskej hodnote NKP - sušiareň liečivých bylín v Hanušovciach nad Topľou.

KPÚ Prešov pre opakované doručenie výzvy vlastníkom na zabezpečenie ochrany NKP požiadal o súčinnosť Mestských polícií v Prešove a zároveň požiadal mesto Prešov, oddelenie evidencie obyvateľstva o zistenie novej adresy súčasného vlastníka NKP, aj keď média otvorene hovoria, že ide o bezdomovca. Žiaľ, nie je to prvý prípad v územnom obvode KPÚ Prešov, keď predajom stavby neidentifikovateľným osobám a ponechaním pozemku sa vlastník snaží vyhnúť povinnosti zabezpečiť ochranu NKP a takto cieľene sleduje svoje vlastné záujmy a neguje záujem verejný.

Medializácia problematiky ochrany sušiarne liečivých rastlín v Hanušovciach nad Topľou priniesla aj pozitívnu odozvu. Zmobilizovala obyvateľov Hanušoviec i ľudí z iných regiónov Slovenska. Informačné billboardy aktivistov osadené pri štátnej ceste burcujú verejnú mienku. Domáci začali hľadať možnosti pre odkúpenie a premiestnenie NKP - sušiarne liečivých rastlín, ktorá v dobe svojho rozkvetu zásobovala české a švajčiarske firmy vyrábajúce lieky kvalitnými sušenými rastlinami z blízkych štvrtohorných Slanských vrchov.

Krajský pamiatkový úrad Prešov, Ing. Eva Semanová

Genéza novodobého štatútu mesta Hanušovce nad Topľou

Rada Okresného národného výboru vo Vranove na základe uznesenia č.50/1968 zo dňa 7. mája 1968 priznala Hanušovciam titul mesta a toto priznal i národný výbor Východoslovenského kraja uznesením č.1952/1969 zo dňa 16. apríla 1969. Titul mesta sa priznal pri príležitosti 50. výročia vzniku Československej republiky s platnosťou od 1. januára 1969.

Oslavy odovzdania listiny, ktorou sa Hanušovciam priznal mestský štatút, sa konali 8. mája 1969 na slávnostnom zasadnutí pléna miestneho národného výboru, ktorý sa zároveň premenoval na mestský národný výbor.

Na príprave osláv udelenia novodobého titulu mesta sa podieľali mnohí Hanušovčania. Boli zriadené komisie, v ktorých pracovali nielen politickí predstavitelia Hanušoviec nad Topľou, ale aj tí, ktorí boli aktívni v oblasti kultúry a školstva, nevynímajúc vtedy ani miestnych farárov rímskokatolíckej cirkvi a evanjelickej a. v. cirkvi, veď bolo akurát obdobie Pražskej jari.

Koordináčna komisia pre prípravu osláv oficiálneho udelenia novodobého štatútu mesta pracovala v zložení: Sabo Andrej, predseda miestneho národného výboru (ďalej MNV), Mikita Štefan a Socha Juraj, podpredsedovia MNV, Tkáč Ján, tajomník MNV a členovia Čebra Štefan, Golmic Jaroslav, Pavlík Marián, Velebír Andrej, Oberuč Jozef, Ferko Ján, Tomko Andrej, Kolesárová Mária, Martančíková Mária a Sabo Andrej mladší.

Komisiu historickú tvorili: Hanzo Juraj, Oberuč Jozef, Franko Štefan, Socha Štefan, Sepeši Július, Wilk Alfréd, Bombara Jozef, Socha Juraj, Socha Michal, Skriňák Jozef a Kelemen Imrich.

Finančná komisia pracovala v zložení: Mikita Štefan, Miroslav Martančík, Socha Juraj K., Kučinský Ján, Socha Michal B.

Propagačná komisia: Pavlík Marián, Škavranová Mária, Švec František, Kolarčík Andrej, Krupa Mikuláš, Čákyová Alžbeta, Jurková Mária, Čengeriová Mária a Kučinský Ján.

Technická komisia: Velebír Andrej, Rychnovský Karol, Ferko Andrej, Makara Karol, Babica Dezider, Čengeri Ján, Ivanov Juraj, Hreha Juraj mladší.

Branná a športová komisia: Ferko Ján, Olejár Jozef, Moravec Pavol, Mitaľ Juraj mladší, Redžepovič Hamid, Rozkoš Jozef (337), Knašinský Ján, Kočiš Ján, Čorej Michal a Kováč Vladimír.

Prácu jednotlivých komisií usmerňovala koordinačná komisia. „*Javila sa potreba aspoň stručne spracovať históriu Hanušoviec a aktívnu činnosť miestneho obyvateľstva v Slovenskom národnom povstaní, zvýrazniť budoateľské úsilie miestneho národného výboru i občanov od roku 1945, vyzdvihnúť rýchly rast obce po stránke stavebenej, estetickéj, hygienickej a rast životnej i kultúrnej úrovne občanov. Tak významný deň – ako je deň vyhlásenia Hanušoviec za mesto – bolo treba spropagovať náležitými prostriedkami. Nebolo možné sa zaoberať bez rôznych technických opatrení a bez obohatenia prítomných ľudí zážitkami z branných, športových a iných kultúrnych podujatí.*“

Veľké úsilie vyvinula koordinačná komisia pri hľadaní hanušovskej historickej pečate a erbu v archívoch rôznych historických inštitúcií, „*nakoľko miestny archív bol počas Slovenského národného povstania úplne zničený a medzi tunajšími občanmi sa nenachádzajú spisy s uvedenou signatúrou.*“

Inštitúcie s ochotou vychádzali komisii v ústrety. Informovali o úspešných i menej úspešných skúmaníach. Kronikár uvádza, že najcennejšia správa došla z Československej akadémie vied, ústavu spoločenských vied, z vysunutého pracoviska v Košiciach. PhDr. Ondrej R. Halaga v obširnom prípise najprv vysvetľuje postavenie Hanušoviec v minulosti. Píše: „*Hanušovce neboli slobodným kráľovským mestom, ako sa o tom mnohí domnievali, boli však pred rokom 1332 slobodnou obcou (villa libera) s právom slobodného trhu (liberum forum). Hanušovce boli „poddanským mestom“, ako sa zvyklo hovoriť v spisovnej slovenčine, to jest mali mestské slobody, ale podliehali zemepánovi. Latinsky sa takým mestám hovorilo oppidum, maďarsky város. Roku 1332 kráľ Karol Róbert priznal Hanušovciam mestské právo Prešova. To značí, že odvtedy vo vnútornej správe, aj voči okolitým obciam, panstvám, župe, atď. spravovali sa Hanušovčania podľa tých istých noriem ako prešovskí občania – mešťania. Hanušovce teda boli mestom, mali mestské práva a výsady, napr. oslobodenie od platenia mýta v Kapušanoch, právo slobodného sťahovania sa dedinčanov do Hanušoviec, každú sobotu trh s kráľovskou zárukou, že trhovníkov nesmie nikto po ceste a v meste rušiť ani poškodiť.*“ Ďalej píše: „*Sám mám v ruke svedectvo vydané Jakubovi Šovarskému z nasseho varosse...z Hanusoviecz roku 1587 richtárom Martinom Čurikom a členmi rady. Pečiatka na svedectve je zachovaná a na nej je i erb.*“ Toľko z výťahu listu PhDr. Ondreja R. Halagu.

Pripravila Agáta Krupová

Chcete sa podeliť so svojimi spomienkami? alebo Dovoľme spomienkam opäťovne ožiť

Určite si viacerí z našich čitateľov spomínate na knihu Spomienky ožívajú, ktorá vyšla v roku 2004 pri príležitosti prvého veľkého stretnutia hanušovských rodákov. Spísali sme v nej príbehy, faktografiu, opisy ľudí a mesta tak, ako si ich v pamäti uchovali naši rodáci, ktorí sa tu narodili a žili, ktorí sa tu narodili a potom odišli do sveta, i tí, ktorí sa síce narodili niekde inde, ale v Hanušovciach strávili významnú časť svojho života. Po vydaní publikácie sme zaznamenali záujem aj v tom zmysle, že nás, ktorí sme mali na knihe svoj podiel, ľudia pristavovali, vraj: „Veď ja si pamätám na ..., a toto ste do knihy nedali.“ Alebo: „Mňa ste neoslovili a ja som mohol napísať o ..., nikto iný to nespomenul!“

Takže milí naši čitatelia, rodení Hanušovčania aj prisťahovaní, bývajúci tu alebo kdekoľvek na svete: Teraz je tá správna príležitosť spísať svoje spomienky, alebo ich nahráť na audiozáznam či video a poslať ich priamo na e-mail hanusovske.noviny01@gmail.com, resp. cez **WeTransfer** či **Uschovna.cz** (ak sú súbory veľmi objemné). Nebojte sa písať ani sprostredkované spomienky. Čo to znamená? Rodičia a starí rodičia mnohých z nás, ktorí už máme na čo spomínať, nežijú, ale my si pamätáme niektoré ich spomienky, ako nám ich rozprávali. Takže neváhajte sa podeliť aj s takými spomienkami, že: „Toto hovorili moji rodičia – môj otec, moja mama, toto zasa starí rodičia – babka, dedko.“

Kto má problém s e-mailom, môže nám napísať alebo poslať CD, DVD s fotkami, audiozáznamami či videom na adresu:

MsKS mesta Hanušovce nad Topľou
Mgr. Agáta Krupová
Mierová 333/3
094 31 Hanušovce nad Topľou

Nezabudnite pritom napísať svoju adresu, aby sme Vás v prípade nejasností alebo iných otázok okolo publikovania Vášho príspevku mohli kontaktovať.

Polstoročnica novodobého mestského štatútu udeleného Hanušovciam nad Topľou je predovšetkým, než si navzájom podarujeme darček uvítaný z našich spomienok. Bude to zároveň dar našim deťom a vnukom.

Vaše príspevky už teraz netrpezlivo čakáme a tešíme sa na ne. Všetko publikovateľné bude publikované, aj fotografie, ktoré posielajte vo formáte JPG.

Agáta Krupová
Redakcia HN

VYHLÁSENIE SÚŤAŽE IHNÁTOVE HANUŠOVCE 2018

Mesto Hanušovce nad Topľou
MsKS mesta Hanušovce nad Topľou
Hanušovský literárny klub HALIKLUB
vyhlasujú VIII. ročník literárnej autorskej súťaže

IHNÁTOVE HANUŠOVCE 2018

PODMIENKY SÚŤAŽE

Účastník musí mať najmenej 10 rokov, horná veková hranica je neobmedzená. Prijaté budú len vlastné práce písané po slovensky, doposiaľ nepublikované. Počet prihlásených prác: Od jedného autora minimálne 2 a maximálne 5 prác písaných strojom / počítačom na formáte A4 (max. 20 strán). Práce vytlačené v 3 kópiách na obálke označené **IHNÁTOVE HANUŠOVCE 2018** poslať **poštou** najneskôr do 31. mája 2018 na adresu:

Mestské kultúrne stredisko
mesta Hanušovce nad Topľou
Mierová 333/3
094 31 Hanušovce nad Topľou

Kontakt pre informácie

Mgr. Agáta Krupová – 0902 970 853

V záhlaví každého súťažného textu musí byť uvedený:

- meno a priezvisko autora;
- dátum narodenia;
- presná adresa bydliska vrátane PSČ, telefón, e-mail;
- u žiakov a študentov uviesť ročník a presnú adresu školy.

Súťažné žánre

POÉZIA – tematicky voľné.

PRÓZA – tematicky voľné.

PUBLICISTIKA – téma: **Hanušovce nad Topľou – ako ich poznáme?** (ľubovoľný publicistický žánr.)

Súťažné kategórie

Súťaží sa v troch vekových kategóriách:

- žiaci základných škôl
- študenti stredných škôl
- dospelí

Vyhodnotenie súťaže

Práce v literárnej súťaži posúdi odborná porota v zložení PhDr. Peter Karpinský, PhD. (spisovateľ a jazykovedec) a PaedDr. Eva Kollárová (pedagogička, poetka, autorka piesňových textov a vedúca Ľubovnianskeho literárneho klubu). Porota určí 1., 2., 3. miesto a čestné uznanie v každej kategórii a Hlavnú cenu Jána Ihnáta. Víťazom budú udelené diplomy a Zborník víťazných prác IH 2018; laureát Hlavnej ceny Jána Ihnáta bude odmenený finančnou cenou a zborníkom.

Slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže sa uskutoční v mesiaci september 2018 v Malom kaštieli v Hanušovciach nad Topľou. Oceneným bude zaslaná pozvánka.

Výsledky súťaže Ihnátové Hanušovce 2018 budú zverejnené na webovej stránke www.hanusovce.sk (WEBnoviny) a www.mskskas-tielhnt.sk.

Súťažné práce nevraciam.

Tento ročník literárnej autorskej súťaže v písaní poézie, prózy a publicistiky Ihnátové Hanušovce 2018 sa tohto roku koná aj pri príležitosti 100. výročia narodenia Jána Ihnáta, ktorého meno súťaž nesie. Hanušovský rodák Ján Ihnát bol spisovateľ, príslušník literárnej skupiny okolo časopisu Nový rod, kde prevažne publikoval. Bol tiež autor noviel a románu s autobiografickými prvkami, v ktorom sa pokúsil o obraz východoslovenského malomesta v období I. ČSR.

Agáta Krupová

**Uzávierka súťažných príspevkov
je 31. mája 2018.**

Spojená škola oslavovala

40. výročie školy bolo príležitosťou na to, aby sme si pripomenuli jej základné poslanie, a to poskytovať našim žiakom základné vzdelanie, vyzbrojiť ich vedomosťami a zručnosťami, ktoré sa stanú pevným základom, na ktorom môžu bez obáv stavať v ďalšej príprave na povolanie a dobre sa uplatniť

v živote. Tejto udalosti sa zúčastnili pozvaní hostia, bývalí i súčasní zamestnanci, priatelia školy a žiaci, ktorí pre hostí pripravili umelecké predstavenie. Na výročí bolo predstavené nové logo školy, ktoré bolo pomyselným darčekom k jej okrúhlym narodeninám.

Text a foto: Mgr. Iveta Peterová, ZRŠ

Kolektív spojenej školy

Strelecká súťaž

V sobotu 20. 1. 2018 sa v našej ZŠ konala strelecká súťaž na počesť padlým hrdinom v 2. svetovej vojne a aj takýmto spôsobom sme si pripomenuli 73. výročie oslobodenia Hanušoviec spod fašistickej nadvlády ... Tak ako po minulé roky aj v tento deň bojovali žiaci s presnosťou - našťastie len do terčov z obyčajného papiera. Kiežby to takto zostalo naveky... Najlepšiu mušku mali žiaci z Hermanoviec – takže sa im ušlo aj najviac pohárov. Tie im odovzdali riaditeľ ZŠ Mgr. Petrov, primátor mesta Š. Straka a predsedníčka SZPB H. Lipčáková. Všetkých nás potešil fakt, že sa strelbe zo vzduchovky začína venovať čím viac mládeže a nám zostáva len veriť, že sa na stupne víťazov dostane o rok viac našich žiakov. Na prvej snímke sa snaží Ivo Čurgali a na druhej záverečná fotografia víťazov.

Text a foto: Mgr. Pavol Minár

Siedmáci na lyžiarskom výcviku

V plánoch a osnovách telesnej a športovej výchovy na základných školách je aj dobrovoľný lyžiarsky výcvik. V rámci tohto vyučovacieho predmetu by mal žiak ovládať základnú techniku lyžovania, ktorá sa mu neskôr zide v dospelosti vo forme rekreačného športovania, či využije na strednej škole, kde sa už vyžaduje znalosť základných techník lyžovania. Preto je aj na našej škole organizovaný dobrovoľný lyžiarsky výcvik pre žiakov siedmeho ročníka. Cieľom kurzu je naučiť žiakov lyžovať, prípadne zdokonaľiť v lyžovaní.

Tretí januárový týždeň si siedmáci užili pod končiarmi Belianskych Tatier na zjazdovkách lyžiarskeho strediska Strednica. Hotel Magura, situovaný v Monkovej doline v rázovitej obci Ždiar, sa stal na 6 dní ich dočasným domovom. Štyri

družstvá viedli učiteľia Mgr. Lukáš Čebra, Mgr. Miroslav Petrov/PaedDr. Vierka Hodošková, Mgr. Marek Balog a Mgr. Martin Štofán. Večery boli vyplnené programom: prednášky, spoločenské hry, pobyt v aquaparku, diskotéka a pod. Lyžiarsky výstroj žiakom zapožičala škola. Žiaci sú bohatší o nové zážitky, utužili kolektív

triedy a školy, spoznali svoju vlasť.

Už teraz sa kolektív inštruktorov teší na ďalších lyžiarov!

Text a foto: Mgr. Lukáš Čebra

Folklórny súbor Vargovčan a detské folklórne súbory Vargovčaník a Vargovčanček vás pekne prosia o poukázanie svojich 2% z dane za rok 2017 pre ich fungovanie a činnosť.

Narodili sa

Matej Leško
Ondrej Glod
Mário Horvát
Anna Kmecová
Jozef Kojnok
Matej Németh
Jakub Orečný
Nela Puľová
Mária Dančová

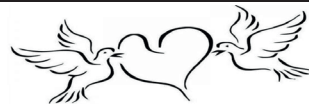

Opustili nás

Juraj Lukáč
Marianna Frajtková
Ján Knašinský
Miroslav Hlucho-Horvát
Mikuláš Gajdoš
Anna Straková
Michal Socha
Juraj Maščuch
Miroslav Puľo
Peter Horvát

Manželstvo uzavreli

Luboš Kubička
Slavka Maščuchová

Pavol Makar
Andrea Leličová

Matej Bačkády
Ivana Maščuchová

Životného jubilea sa dožili

70 rokov
Peter Jenčík
Mária Kvarťeková
Dušan Sabol
Anna Pankuchová
Irena Harčárová

75 rokov
Anna Štemberská
Juraj Zajac
Mária Sochová
Štefan Prochýra

80 rokov
Anna Kovalčíková
Miroslav Martančík

95 rokov
Ján Grita

*Pripravila Zuzana Sotáková,
matrikárka*

PRIMÁTORSKÝ VÝSTUP NA ČIERNU HORU

V sobotu 17. februára 2018 zorganizoval Klub slovenských turistov KROKUS v spolupráci s mestom Hanušovce nad Topľou 15. ročník „Primátorského výstupu na Čiernu horu“. Gestorom podujatia bol primátor mesta Štefan Straka. Účastníci sa prezentovali vo vynovených priestoroch Soósovského kaštieľa. Tento ročník ostane výnimočný nielen tým, že bol jubilejný, ale najmä účasťou, keď padol rekord podujatia. Prvýkrát prekročil hranicu 200 účastníkov. Čierna hora opäť nesklamala. Aj keď to spočiatku nevyzeralo na pekný

deň, hore sa na turistov usmievalo slniečko a zima opäť ukázala svoju nevšednú krásu. Zišli sa tu milovníci Slanských vrchov nielen z nášho regiónu. Prišli k nám turisti z Humenného, Michaloviec, Strop-

kova, Strážskeho, Košíc, Prešova, Trebišova, Sečoviec, Nového Mesta nad Váhom, ba dokonca aj manželský pár z Budapešti a samozrejme domáci turisti. Mnohí pri-

vítali ponuku pozrieť si krásne priestory Malého kaštieľa. Po príhovore prednostu mestského úradu sa turisti objednaným autobusom presunuli do podhorskej obce Petrovce. Odtiaľ sa pre nich začal výstup na Čiernu horu. Odmenou za vynaložené úsilie bola nielen chutná fazuľovica a občerstvenie na chate v Čiernej hore, ale aj pekné účastnícke listy. Za organizátorov sa chcem poďakovať našim partnerom a sponzorom, bez ktorých by nebolo možné toto podujatie v takom veľkom rozsahu zorganizovať.

Ján Hreha, predseda KST Krokus
Foto: Marián Jaššo

▲ V strede stoja manželia Šándor a Erzsebet Plechl z Budapešti, ktorí podujatiu dodali medzinárodný punc.

Maďarskí turisti poďakovanie za podujatie vyjadrili v e-maile Jánovi Hrehovi takto:

Ahoj Jan.

Ďakujeme vám za nezabudnuteľnú pohostinnosť, strávili sme nádherný deň v pochodoch, Čierna hora bola v tento deň fantastická. Pozrite sa na mojich webových stránkach pre moje fotografie zhotovené na výstupe.

Sándor a Erzsebet

Na FB stránku [Plecs túranaplója](#) (Plecs-iansky turistický denník) napísali:

PRIMÁTORSKÝ VÝSTUP NA ČIERNU HORU

Két hete, amikor legutóbb primátorský výstupon voltunk, a helyi polgármester szerintem csúnyán "elsumákolta" a hegymászást... Hanušovce nad Topľou városvezetője sokkal régebb óta polgármester, mint kollégája, s ennek megfelelően sokkal rutinosabb is: ő eleve csak annyit ígért, hogy a rajtban ott lesz - s ezt be is tartotta! De anélkül, hogy bántani akarnám, el kell mondanom: legkevésbé miatta lett emlékezetes ez a túra!

Preklad maďarského textu:

PRIMÁTORSKÝ VÝSTUP NA ČIERNU HORU

Pred dvomi týždňami, kedy sme boli naposledy na primátorskom výstupe a miestny starosta škaredo zakamufloval horolezectvo... Vodca mesta Hanušovce je dávnejšie starostom ako jeho kolega a vďaka tomu je oveľa rutinnejší. On iba toľko sľúbil, že bude pri odštartovaní a to aj dodržal. Ale bez toho, aby som mu chcel ublížiť, musím povedať (že) najmenej kvôli nemu bola táto túra pamätania hodná.

Najbližšie podujatia KST KROKUS

18. marec [nedeľa]

Ždiar – Bachledová dolina, chodník v korunách stromov [P, Z, ZA]

Organizátor: KST Krokus

Info: Daniel Vrlík [tel.: 0905 713 077]

2. apríl [pondelok]

Veľkonočný výstup na Šimonku – Slanské vrchy [P, VD]

Organizátor: KST Sekčov Prešov – účasť

Info: Ján Török [tel.: 0917 635 325]

7. apríl [sobota]

Expedičná kamera – Festival letných outdoorových filmov [FF, RP]

Organizátor: KST Krokus

Info: Ján Hreha [tel.: 0904 865 595]

14. apríl [sobota]

Otvorenie jarnej turistickej sezóny [P, RP, VD]

Organizátor: R KST VT, KST Rudlov – účasť

Info: Zuzana Velčková [tel.: 0904 852 578]

22. apríl [nedeľa]

NPR Dreveník – Spišský hrad [P, Z, ZA]

Organizátor: KST Krokus

Info: Ján Hreha [tel.: 0904 865 595]

1. máj [utorok]

Prechod Maťa šerifa, Krížom Krážom – Slanské vrchy [P, RP, VD]

Organizátor: KST Opál Vranov – účasť

Info: Ján Török [tel.: 0917 635 325]

6. máj [nedeľa]

Muránska Planina – Muráň [P, Z, ZA]

Organizátor: KST Krokus

Info: Daniel Vrlík [tel.: 0905 713 077]

20. máj [nedeľa]

Za krásami slovenských orchideí – Beskydské predhorie [P, RP, ZA]

Organizátor: KST Krokus

Info: Ján Hreha [tel.: 0904 865 595]

27. máj [nedeľa]

Dargov – Lazy – Cabov – Slanské vrchy [P, RP, VD]

Organizátor: KST Sačurov – účasť

Info: Ján Török [tel.: 0917 635 325]

Vysvetlivky:

P - pešia turistika, VD - vlastná doprava, Z - zájazd, RP - regionálne podujatie

Upozornenie:

V prípade nepriaznivého počasia si vyhradujeme právo upraviť alebo zrušiť jednotlivé akcie v kalendári turistických podujatí. O prípadných zmenách bude KST Krokus včas informovať.

OHLASY NAŠICH ČITATEĽOV

Most cez Topľu II.

Drevený most cez Topľu bol pravdepodobne pre Hanušovčanov a iných, ktorí sem zavítali, v čase I. ČSR veľmi zaujímavý, keďže sú známe viaceré varianty jeho fotografického zachytenia. V čísle 1/2017 Hanušovských novín sme publikovali záber rodáka Juraja Sochu, žijúceho v Prešove: Cez most prechádza povoz so stojacim pohoničom smerom ku Grodzinu, naľavo od voza mužská postava, pred mostom naľavo dve ženské postavy s nošami na chrbte. Juraj Socha si vtedy v stručnosti zaspomínal na evakuáciu obyvateľstva v roku 1944, keď cestou do Vavrinca prechádzali po moste, cestou späť domov sa brodili cez Topľu smerom k Počekanču, lebo most už bol zničený. Pritom dodal, že na pilieroch mosta boli urobené ľadoborce, ktoré bránili ľadovým kryhám narážať priamo na piliere.

V tomto čísle Hanušovských novín opäť prinášame pohľad na drevený most cez Topľu. Zaslala ho pani Nora Dubrovčáková, rodená Hechtová zo Zelenča, tiež hanušovská rodáčka. Začiatkom tohto roku si so svojou vnučkou prišla pozrieť Malý kaštieľ, a tak som ju oslovila, či nemá z Hanušoviec nejaké staré fotografie alebo pohľadnice. Poslala mi jednu fotku so sprievodným listom, z ktorého vyberám:

„Musím sklamane priznať, že napriek úsiliu sme s Katkou už nenašli to, čo sme chceli. (...) Fotografiu s poškodeným viaduktom (tretí oblúk padnutý do potoka z Petroviec, spolu s parnou lokomotívou) som vidala v rodičovskom albume, keď som k nim chodievala s mojimi vnúčencami. V albume sme ju nenašli. (...) Objavila som však most cez Topľu. Fotografia je z roku 1942 z jari. Je na nej môj otec so svojimi neterami. Všetci na tej fotke sú dávno mŕtvi, posledný zomrel otec pred 20-imi rokmi. S manželom sme prechodili takmer celé Sloven-

sko v turistických topánkach, no nikde som taký most nevidela. Veľké však bolo moje prekvapenie, keď som pred pár rokmi v USA štát Indiana na dvoch miestach v nár. parkoch objavila presne také mosty. Vtedy som si spomenula na túto fotku. Možno ten most cez Topľu mal zaujímavý pôvod. Rodičia mi len letmo povedali, že zhorel. Nič viac o ňom neviem. Ak by ste pri svojej práci mohli tú fotku potrebovať, alebo by Vám nejako poslúžila, budem rada. Je Vám úplne k dispozícii.“

Pani Nore za fotografiu, na ktorej sa v pozadí črtajú aj staré grodzinské domy, veľmi pekne ďakujem a hneď využívam právo publikovať. Jej postrehy k fotografii sú veľmi zaujímavé a obohacujú naše poznanie o moste, ktorý vojna spálila, ale fotografie zachovali. Verím, že aj ďalší Hanušovčania a hanušovskí rodáci roztrúsení po Slovensku či celom svete budú do redakcie Hanušovských novín posilať ďalšie fotky a ďalšie spomienky nielen na most, ale aj na iné stavby, veci, ľudí či udalosti, aby tak všetkých našich čitateľov obohatili o nové poznatky z histórie Hanušoviec nad Topľou a ich bezprostredného okolia.

Agáta Krupová

VEĽKONOČNÉ A INÉ ZVYKY V RODINE MÁRIE HORVÁTOVEJ

Pre rubriku Každá chiška inakša variška som sa tentokrát rozhodla osloviť pani Máriu Horvátovú z Kukorelliho ulice. Jej rodina patrí k tým rómskym rodinám, ktoré môžu byť pre mnohé iné príkladom. Dospelí v produktívnom veku pracujú a starajú sa o deti, deti chodia do školy, mládež študuje na stredných a vysokých školách. V jej dome som nebola prvýkrát a musím povedať, že vždy som sa tam cítila príjemne. Žijú tak isto ako hociktorá rodina z majoritného obyvateľstva. Mária Horvátová je rodáčka z Lúčky v minulosti v okrese Bardejov, dnes je to okres Svidník. Neskôr jej rodina bývala v Kračúnovciach. Jej otec bol bohatý gazda, ale pracoval aj v Okresnom stavebnom podniku v Prešove. Jej matka pochádzala z chudobných pomerov, no po vydaji sa okolo gazdovstva naučila robiť každú robotu; keď bol otec v práci, zastala matka na poli aj chlpskú robotu. A nebolo jej málo, lebo vlastnili 4 a pol hektára pôdy. Doma mali koňa, chovali aj kravy a hydinu, všetko, čo ku gazdovstvu patrilo. Keďže sa tri dcéry narodili v poradí ako prvé, až potom prišli na svet ich bratia, museli sa dievky na poli obracať nielen pri kopaní, ale aj kosení. Tak ako ostatní bieli gazdovia, aj Fečovci (tak sa Mária Horvátová volala pred vydajom) každý rok siali jačmeň („jarec“), ovos a pšenicu. Keď prišla žatva, vola-

li ich ostatní gazdovia na pomoc k mláteniu, keď mlátili oni, prichádzali z ostatných gazdovských rodín pomáhať im. Rozdiely nerobil nikto ani pri jedle. Či u jedných alebo u druhých, všetci cez obed či po robote jedávali vždy spolu, nevyčleňovali ich zo svojho radu. Keď mama pani

Horvátovej niečo chutné uvarila, ostatné „gazdiňe“ sa jej vraj pýtali: „A to, Marjo, jak si varila?“ Zároveň obdivovali aj jej záhradu s peknými kvetmi.

Na otázku, ako slávia každoročne Veľkú noc a aké jedlá doma pripravujú, odpovedala Mária Horvátová, že v ich veľkonočných zvykoch oproti ostatným Hanušovčanom

nie sú rozdiely. Ako katolíci pripravujú košík s paskou, do ktorého vkladajú šunku, vajcia, klobásy, „sirek“, maslo, soľ, cviklu a ruženec, najmä ak je nový, neposvätený.

V tejto súvislosti si spomenula na svoju mamu, ktorá ku košíku na svätenie vždy prikladala aj veľký biely koláč „tepšovňik“. A toto si vraj všimla v minulosti aj v Hanušovciach, keď bývalé kostolníčky – už dávno nebohá stará babka Hatalová i pani Glodová – tiež chodili svätiť nielen košík, ale v obrúsku popri ich košíku nikdy nechýbal ani veľký koláč.

Po svadbe syna Imricha prišla nevesta Márie Horvátovej – Mirka z Nižného

Žipova, odkiaľ je rodáčka – nový veľkonočný potravinový prvok, a to veľkonočný bochník, ktorý oni nazývajú veľkonočná plnka.

(aga)

Recept na nasledujúcej strane ... ►

Veľkonočná plnka

Recept je na dva bochníky plnky

500g mleté bravčové mäso
5 rožkov
10 vajíčok
2 strúčiky cesnaku
pol kávovej lyžičky mleté čierne korenie
2 kávové lyžičky soli
2 kávové lyžičky vegety

Všetky ingrediencie spolu zmiešame a necháme pol hodiny postáť. Medzitým si urobíme cesto z hrubej múky, vajička, soli a vody.

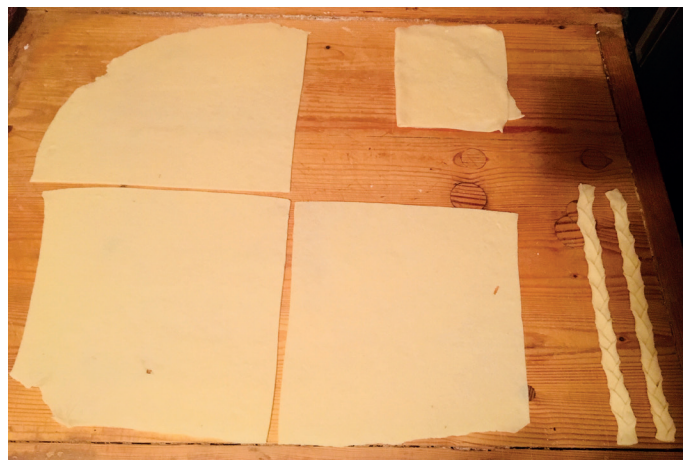
Spracované cesto vyvaľkáme na doske a rozdelíme na dve rovnaké časti.

Podobne na dve časti rozdelíme aj plnku, ktorú dáme na cesto. Potom z toho vyformujeme bochník tak, aby cestom boli obložené jeho kraje a zvrchu na ňom iba prekřížené dva kúsky cestovej pletenky.

Takto pripravený bochník dáme na vymastený plech a potrieme vajíčkom.

Pečieme v rúre 1 hodinu pri 200°C.

Recept a fotografie: rodina Imricha Horváta

DOPLŇOVAČKA

Keď jarné kvety kvitnú a slnko teplo hreje, (záver nájdete v tajničke doplňovačky).

Želáme Vám krásne Veľkonočné sviatky a radosť z každého prežitého jarného dňa.

1. Deň prísneho pôstu a smútku.
2. Symbol lásky.
3. Ako sa volá nedeľa, počas ktorej sa svätia bahniatka?
4. Číslo cirkevného kalendára na výpočet Veľkej noci.
5. Jej hodením do rieky sa končí zima, víta sa jar.
6. Čo niesol Pán Ježiš na svojich pleciach?
7. Pán Ježiš, povedané inak.
8. Na západe šibačka, u nás ...
9. Staroslovanská bohynia jari a lásky.
10. Čas zábavy od Troch kráľov do Popolcovej stredy.
11. Maľovaný symbol Veľkej noci.
12. Kresťanské sviatky jari.
13. Ježiš pri poslednej večeri umyl učeníkom ...
14. Snežienky sú prvé ... kvety.
15. Pán Ježiš bol ... na smrť.
16. Deň začiatku veľkonočného trojdnia
17. Dopln názov pobožnosti: ... cesta.
18. Prípravným obdobím pred Veľkou nocou je ... pôst.
19. V Biblii sa píše o Ježišomom ...
20. Na Zelený štvrtok sa konala posledná ...
21. Obradový koláč, symbol hojnej úrody, na východe Slovenska.
22. Voda na Veľkonočný pondelok má zabezpečiť ženám ... a krásu.
23. Zeleň je symbolom ... sily a zdravia.
24. Ľudia verili, že masť zo šunky ich chráni pred ... uštipnutím.
25. Podľa tradície dievčatá dávali mládencom
za oblievačku ... vajíčka.
26. Predposledná nedeľa pred Veľkou nocou sa volá ... nedeľa.
27. Vajíčko znamená symbol zatvoreného hrobu,
z ktorého vstal ...
28. Aký iný prívlastok má Popolcová streda?
29. Deň, kedy sa u katolíkov svätí svieca Paškál.
30. Na Kvetnú nedeľu a Veľký piatok sa na službách Božích spievajú ...
31. Pôstne obdobie začína Popolcovou ...
32. „Sirok“ je vyrobený z a mlieka.
33. Zelený štvrtok bol
pravdepodobne pome-
novaný podľa zelene v ...
záhrade.
34. Vážnosť Veľkej noci u
evanjelikov pripomína ...
chrámové rúcho.

VTIPY PRE DETI

- Mami, čo pijú naši hostia?
- Víno.
- Tak si prosím víno.
- Dám ti mliečko.
- Ja si prosím víno.
- Malé deti nesmú piť víno.
- A prečo?

- Lebo by osprosteli.
- A naši hostia môžu osprostieť?

Jožko ráno v izbičke plače a mamička za ním
príde a pýta sa: „Prečo plačeš?
A Jožko odpovie: „Zdalo sa mi, že nám zhore-
la škola.“
Mamička na to: „Veď to bol len sen.“
Jožko hovorí: „Prečo si myslíš, že plačiem?“

Učiteľ sa pýta Móricka: „Keby si mal sedem
cukríkov a ja by som ťa o dva poprosil,
koľko by ti ich ostalo?“
„Sedem,“ odpovedá Móricko.

Stránku pre deti pripravila Mgr. Marta
Lehetová

Hanušovské noviny – občasník mesta Hanušovce nad Topľou. Vydavateľ: Mesto – Mestský úrad Hanušovce nad Topľou, Mierová 333/3, 094 31 Hanušovce nad Topľou. IČO: 00332399. ISSN 1339 – 567X. Evidenčné číslo: EV 4320/11. Predseda redakčnej rady: Štefan Straka, primátor mesta. Zodpovedná redaktorka: Mgr. Agáta Krupová (aga). Členovia redakčnej rady: Bc. Ľubica Tomková, Mgr. Marta Lehetová, Mgr. Denisa Gdovinová. Grafická úprava: Zuzana Sotáková. Tlač: Tlačiareň Kušnír Prešov. Info pre čitateľov a prispievateľov Hanušovských novín: Príspevky, námety, upozornenia píše na e-mailovú adresu: hanusovske.noviny01@gmail.com, esemeskujte alebo volajte na č.: 0902 970 853. Uzávierka tohto čísla bola 28. februára 2018. Uzávierka nasledujúceho čísla 2/2018 bude 31. mája 2018. Nepredajné.

Za obsah jednotlivých príspevkov zodpovedajú ich autori. Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť, upraviť alebo neuverejniť. Zásadne nezverejňujeme anonymné príspevky!